

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVIII

CELOVEC, PETEK, 29. APRIL 1983

ŠTEV. 17 (2120)

DRŽAVNOZBORSKE VOLITVE V AVSTRIJI:

Socialisti so zgubili absolutno večino

Izid volitev je napravil konec „eri Kreiskega“

Če izid nedeljskih državnozbornih volitev pomeni kakšno presenečenje, potem gotovo ne zaradi tega, ker je SPÖ izgubilo svojo absolutno večino, kajti ne le pri drugih strankah, marveč tudi pri socialistih samih je že vnaprej prevladovalo mnenje, da uspehov iz minule trinajstletne dobe ne bo več možno ponoviti. Ravno zaradi tega pa nedeljski rezultati tudi ne dajejo nobenega povoda za dramatičiranje novega položaja, ko vlade po vsej verjetnosti ne bo več sestavljala ena sama stranka, temveč bo po daljši prekinitvi spet prišlo do koalicijske vlade.

O vzrokih, ki so privedli do volilnega poraza socialistične stranke, že teče živahna diskusija in se bo gotovo še nadaljevala. Pri tem stoji v ospredju mnenje, da je SPÖ dobila predložen „račun“ za svoje nameravane gospodarske ukrepe, ki bi prinesli nove obremenitve širokih krogov prebivalstva. Važno vlogo je brez dvoma igrala tudi „obrabljenost“ socialistične stranke, izvirajoča iz trinajst let neprekinjenega samostojnega vladanja; ravno ta dolga doba volilnih uspehov je v stranki poglajala tudi marsikatero korenino slabega političnega stila in celo zlorabljanja oblasti, kar je priključilo na plan alternativna gibanja in protestne glasove. Ne nazadnje pa je k neuspehu svoje stranke „prispeval“ svoj delež tudi kancler Kreisky sam, ki je morda le nekoliko preveč veroval v svojo nenadomestljivost; da je ÖVP njegovo zrahljano zdravje zlorabljala za volilni boj, ljudski stranki gotovo ni bilo v čast.

Kakor že rečeno, nedeljski rezultati niso povod za dramatičiranje.

nje. SPÖ je sicer izgubila absolutno večino, vendar je slej ko prej daleč najmočnejša politična sila in bo — kakor vse kaže — sestavljala tudi novo vlado — sicer ne več sama, kljub temu pa s prevladujočim vplivom. Vprašanje, kakšna bo bo-

VOLITVE NA KOROŠKEM

in zlasti na dvojezičnem ozemlju posebej in podrobno s pregledno tabelo po občinah prikazujemo na 2. strani.

doča vladna koalicija, trenutno še ni odločeno. Največ izgledov dajejo politični opazovalci povezavi med SPÖ in FPÖ, tako da ÖVP končno ne bo imela prav nobenega vzroka za zmagovalstvo. Njena zmaga je tudi v številkah izpadla dokaj pičlo, saj je napredovala le za 1,32 %

glasov. Poleg SPÖ, katere izguba znaša 3,38 % glasov in 5 mandatov, je tudi FPÖ nazadovala za 45.000 glasov oz. za 1,08 %, vendar jo je volilna aritmetika za očitni poraz pri glasovih „nagrada“ pri mandatih, ko je napredovala od 11 na 12 poslancev. Občutno izgubo — tretjino glasov — je utrpela tudi KPA, medtem ko sta Alternativna lista in Združenje zelenih zabeležili pri prvem poskusu kar lep uspeh, čeprav se jima skok v parlament tokrat še ni posrečil.

Razprave o izidu volitev in o posledicah se bodo nadaljevale, eno pa je gotovo že zdaj: „era Kreiskega“ se je končala. Za novega kanclerja in pozneje tudi za predsednika SPÖ je stranka določila dosedanjega podkanclerja Freda Sinowatza, ki je že napovedal, da bo sicer iskal nasvete pri svojem izkušenem predhodniku, vendar bo hodil lastno politično pot.

Volitve v številkah

Pri nedeljskih državnozbornih volitvah je bilo 5.316.438 volilnih upravičencev, glasov je bilo oddanih 4.920.843, tako da je volilna udeležba znašala dobrih 90 odstotkov, kar je za približno 2 % manj kot pri zadnjih volitvah leta 1979.

Od skupnih 4.851.852 veljavnih glasov so posamezne stranke dobile: SPÖ 2.311.715 glasov ali 47,65 % (leta 1979: 2.413.266 — 51,03 %), ÖVP 2.097.210 glasov in 43,22 % (1.981.739 — 41,90 %), FPÖ 241.706 glasov in 4,98 % (286.743 — 6,06 %), KPO 31.903 glasove in 0,66 % (45.280 — 0,96 %), ALÖ 65.792 glasov ali 1,36 %, VGO 93.766 glasov ali 1,93 % ÖP 5.849 glasov ali 0,12 % in druge skupine 3.911 glasov oziroma 0,08 %.

Na podlagi tega izida so dobile stranke naslednje število mandatov: SPÖ 90 (leta 1979: 95), ÖVP 81 (77) in FPÖ 12 (11), medtem ko druge stranke oziroma volilne skupine tudi v novem parlamentu ne bodo zastopane. Zanimivo je, da je SPÖ tokrat dobila le 82 temeljnih mandatov (leta 1979 je 89) in nadaljnjih 8 šele na podlagi preostalih glasov: nasprotno pa je ÖVP tokrat osvojila 77 temeljnih mandatov (1979: 73) in nadaljnje štiri še pri drugi delitvi enako kot pri zadnjih volitvah; očitno srečo pri razdelitvi mandatov je imela FPÖ, ki ji je uspelo dobiti le 5 temeljnih mandatov (leta 1979: 7) in na podlagi preostalih glasov kar 7 nadaljnjih, ki pa so navadno bistveno „cenejši“ od temeljnih (za temeljni mandat je bilo potrebnih 26 do 27 tisoč glasov, za mandat iz drugega kroga delitve pa samo 12 do 17 tisoč glasov).

PREDSEDNIK ZSO K IZIDU VOLITEV:

Koroški Slovenci so se tudi tokrat odločali po splošnih družbenopolitičnih konceptih

„Koroški Slovenci so se tudi pri teh volitvah odločali po splošnih družbenopolitičnih konceptih strank, kot tudi po tem, kako posamezna stranka ali volilna grupacija stoji do našega narodnostnega vprašanja,“ je v prvi izjavi k nedeljskim volitvam dejal predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser. „Grobna analiza volilnih rezultatov na južnem Koroškem namreč kaže, da so slovenski volilci v pretežni meri volili socialistično stranko, nato sledita Alternativna lista Avstrije ter Komunistična stranka Avstrije, videti pa je, da so nekateri zaupali svoje glasove tudi Avstrijski ljudski stranki.“

Wieser je spomnil, da ZSO kot nadstrankarska zbirna narodnopolitična organizacija v nasprotju z drugo osrednjo organizacijo tokrat ni dala volilnega proglasa za eno ali drugo stranko. Kot značilno za te volitve pa je predsednik ZSO omenil dejstvo, da so NSKS, Koroška enotna lista in Klub slovenskih občinskih odborikov masivno podprli ALÖ. „Volilni rezultati po dvojezičnih občinah kažejo,“ je dejal predsednik ZSO, „da je ALÖ na južnem Koroškem v primerjavi z ostalo Koroško dobro odrezala, da pa je volilni proglas prej omenjenih organizacij kljub temu dosegel le dobro desetino tistih narodno zavednih koroških Slovencev, o katerih je pred volitvami govoril Mirko Kert v Wochenpresse.“

Na splošno je predsednik ZSO ocenil, da izguba absolutne večine SPÖ in odhod kanclerja Kreiskega z

avstrijske politične scene pomeni brez dvoma prelomnico v avstrijski notranji in zunanji politiki; Avstrija s tem stopa v novo politično obdobje, saj nas po 13 letih samostojnega vladanja socialistične stranke čaka neka oblika koalicijske vlade.

Koroški Slovenci smo v drugi avstrijski republiki doživeli in preživeli že nešteto volitev, je dalje menil Wieser. Izida nedeljskih volitev se nam ni treba veseliti, kakor tudi razočarani ne smemo biti, čeprav pomeni izid rahel premik na desno. Pri tem je kot absurdno ocenil okoliščino, da tri male stranke (KPA, ALÖ in VGO) s 180.000 protestnimi glasovi niso zastopane v parlamentu, medtem ko je svobodnjaška stranka s samo 230.000 glasovi dosegla kar 12 poslancev. To pomeni, da se bodo morale demokratične sile, ki delujejo v omenjenih strankah, resno premisliti, ali ima smisla drobiti lastne sile in s tem koristiti velikim strankam.

„Za slovensko narodno skupnost na Koroškem — je ob koncu naglasil predsednik ZSO — v prihodnjih letih ne bo nič lažje kot v preteklosti uveljavljati in se boriti za narodne pravice. Zato ZSO računa v prvi vrsti na samopomoč in akcijsko enotnost kot gibalno napredka in garanta našega nadaljnjega obstoja in razvoja. Ne glede na to, kakšno koalicijsko bodo sestavili na Dunaju, se bo naša organizacija tako po formiranju nove vlade nemudoma zavzela za enakopraven dialog med manjšino in vlado.“

ORF nima razumevanja za upravičene potrebe in zahteve koroških Slovencev

Razgovor zastopnikov osrednjih organizacij koroških Slovencev z vrhom avstrijskega radia in televizije ter zastopniki zvezne vlade in urada zveznega kanclerja se je končal brez pozitivnega rezultata. ORF ni pripravljen uresničiti utemeljenih predlogov in zahtev koroških Slovencev. Z argumentom, da ni zakonskih in finančnih predpogojev, se ORF brani sprejeti take ukrepe, ki bi manjšinam dajali na radiu in televiziji enako pravno mesto. Ostrina, ki so jo čutili zastopniki koroških Slovencev v besedah generalnega intendanta ORF Bacherja, pa kaže, da ne moremo upati na naklonjenost vodstva avstrijske radijske in televizijske hiše našim upravičnim predlogom.

Dunajskega sestanka, ki je bil v petek 22. aprila na sedežu ORF-a, so se udeležili državni sekretar Löschnak, generalni intendant Bacher, Weiß, Radel, In der Maur, Felsbach (vsi za ORF) ter Adamovich in Berchtold iz urada zveznega kanclerja. Osrednji organizaciji so zastopali predsednika ZSO in NSKS Wieser in Grile ter Domej in Smolle.

Državni sekretar Löschnak je sestanek povezal z razgovori med koroškimi Slovenci in zvezno vlado, ki so se že nekajkrat dotaknili tudi odprtih vprašanj slovenske manjšine na področju elektronskih medijev in dodal, da se kancler Kreisky zavzema za želje koroških Slovencev. Slovenski predstavniki so vodilnim zastopnikom avstrijskega radia in televizije tolmačili svoje predloge, ki bi povečali prisotnost manjšin na radiu in televiziji. Poudarili so, da za Slovence na Koroškem v zadnjih dveh, treh desetletjih, ko so se skorajda bliskovito razvili elektronski mediji, kar se tiče časa in obsega radijskih oddaj za manjšino ni prišlo do bistvenih premikov na bolje. Posebna vrzel je televizija, kjer oddaj v jeziku manjšin sploh nimamo.

Načelno so slovenski zastopniki predlagali samostojen in polnovern celodnevni slovenski radijski program, na področju televizije pa redni tedenski termin za manjšinske oddaje in ustanovitev posebne redakcije

za manjšine. Da bi izboljšali sedanje nezadovoljivo stanje, so slovenski zastopniki predstavili tudi konkreten načrt, ki vsebuje predloge za takojšnje ukrepe. Na področju radia predlagajo vsakodnevno oddajo v ugodnih večernih urah, na splošno bolj ugoden čas za ostale slovenske radijske oddaje, predlagajo pa tudi radijski tečaj slovenščine. Takojšen ukrep na področju televizije bi bila podobna rešitev, kot so jo izbrali za Južne Tirolce z rednimi prispevki „Südtirol-aktuell“. Za pripravo in uresničitev teh ukrepov so slovenski zastopniki predlagali ustanovitev delovne skupine in redne razgovore med prizadetimi partnerji. Predstavniki slovenskih organizacij so ponovili tudi dolgoletno zahtevo po sprejemanju programov RTV Ljubljana. Posebej so pozdravili sodelovanje med televizij-skima hišama Avstrije in Slovenije in dodali željo, da bi vanj v večji meri vključevali tudi manjšino.

Generalni intendant ORF Bacher je predloge zavrnil s sklicevanjem na številčno majhnost slovenske manjšine. Izboljšanje položaja za Slovence si more predstavljati le, če ga finančno nosi zvezna ali deželna vlada. Načelno je odklonil tudi razširjanje televizijskih programov iz Slovenije, med drugim z argumentom, da imata Avstrija in Jugoslavija različno družbeno ureditev in jugoslovanske oddaje ne odgovarjajo kriterijem objektivnosti, ki da so predpisani avstrijskim novinarjem.

Rezultati razgovora Slovence na Koroškem nikakor ne morejo zadovoljiti. Spoznati smo morali, da ORF nima načrta za večje upoštevanje manjšin na radiu in televiziji in da je tudi pripravljenost o njem razmišljati zelo pičla. Ob vsem tem si moramo prizadevati v pogovorih z zvezno vlado, ki je pristojna za uresničitev 7. člena državne pogodbe, s katerim utemeljujemo tudi naše zahteve na področju radia in televizije, da ona poskrbi za enakopraven položaj na tem bistvenem sektorju družbenega življenja. Naša osnovna orientacija pa mora biti še bolj učinkovita samopomoč na področju informiranja.

Odkritje spomenika padlim partizanom na Šentjanskih Rutah

Zveza koroških partizanov v Celovcu bo v nedeljo 5. junija 1983 odkrila spomenik padlim partizanom na Šentjanskih Rutah.

Dne 10. novembra 1944 so bili na Šentjanskih Rutah pobiti in sežgani partizani Egidij Hafner iz Šentjanskih Rut, Miha Brumnik iz Obirske in Rezika Malle iz Šentjanža; že 30. oktobra 1944 pa je na Šentjanskih Rutah padel partizan Janez Wester.

Na prireditve, ki jo bo popestril kulturni spored, že sedaj opozarja in vabi

Zveza koroških partizanov
v Celovcu

PREBERITE

Volitve na Koroškem str. 2

Mutasti bratje v celovškem gledališču str. 3

Dejavnost dijaškega doma SŠD str. 4

Aula slovenica predstavlja Draga Druškoviča str. 5

Slovenija o obmejnem sodelovanju str. 7

Folti Hartman prejel zlato odličje OF str. 8

Volilni rezultati dvojezičnih občin brez upoštevanja volilnih kart (drž. 83 = državnozbornske volitve 1983, drž. 79 = državnozbornske volitve 1979, dež. 79 = deželnozbornske volitve 1979)

OB GOSTOVANJU SSG V TRSTU MINULO NEDELJO V CELOVCU:

Uprizoritev Kmeclovih Mutastih bratov nas spodbuja k razmišljanju o našem trenutku

Slovenska prosvetna zveza je v okviru svojega jubileja — 75-letnice obstoja — preteklo nedeljo v mestnem gledališču v Celovcu imela v gosteh ansambel Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, ki je uprizoril Kmeclovo poljudno igró Mutasti bratje. To je bil izreden kulturni dogodek, tako z organizacijskega vidika, saj je dvorana bila povsem zasedena, kot vsebinske izpovedi Kmeclove igre, v kateri avtor obravnava narodno problematiko koroških Slovencev.

Podpredsednik SPZ Tomaž Ogris, ki je v imenu svoje organizacije pozdravil številno občinstvo, častne goste, posebno pa avtorja dr. Matjaža Kmecla, je ob tej priložnosti med drugim dejal: „Ta predstava naj bo predvsem poklon in darilo vam, dragi rojaki iz naših dolin in planot. Če bo učinek današnje predstave Mutastih bratov ta, da ob 75-letnici Slovenske prosvetne zveze začnemo razmišljati o nas samih, potem je prireditev dosegla svoj namen. Samo na tradiciji pač našo bodočnost ne bomo smeli graditi. Z avtorjem Matjažem Kmeclom naj začnemo razmišljati o zavednosti in odpadnosti, o smislu vztrajanja, o načelih in nagonih, o morali in udobnosti, o patosu in tišini, o videzu in resničnosti, o družini in javnosti, o pogumu in samozaupanju.“

Tozadevno lahko zapišemo, da je igra o Mutastih bratih povsem dosegla svoj namen. Že v odmoru je tekla beseda o predstavi, mnenja so se sklanjala — in tudi razhajala; Kmeclu je uspelo razburiti duhove. To je bila predstava, ki nas je soočila z našo stvarnostjo in brez dvoma lahko trdimo, da take odmevnosti s strani občinstva še nismo doživeli. Zato smo prepričani, da bo do odzivnosti prišlo tudi v našem tisku.

Strokovno oceno o Kmeclovih Mutastih bratih je za naš list napisala študentka gledališke šole Maja Haderlap, ki si je nedeljsko predstavo ogledala s svojega zornega kota.

Začenjati kritiko Kmeclovih Mutastih bratov se mi zdi precej težavno, ker raznolikost igre in raznolikost interpretacijskih možnosti ne dopuščajo enosmerne obdelave.

Avtor je hotel prikazati slovenski koroški problem v svoji tragični izvirnosti, ga z dokaj konkretnimi osebami ponakazati, mu dati gledališki izraz. To tveganje, biti na eni strani resničen, dokumentaren, na drugi grotesken, prebarvan, nadrealističen — mu je s tekstom prav gotovo uspelo, čeravno po mojem mnenju odrska predstava ni mogla ujeti in prikazati močne gledališkosti in barvitosti teksta. Eksperiment igre, prikazovati realne politične probleme na prej omenjen način, se je v odrski obdelavi le nekje spremenil v nesprevidljivo zamegljenost. Občasno so skušali zdrsniti v grotesko, pa jim ni popolnoma uspelo, tudi so bili neoprijemljivi realistični, strogopolitični momenti v tej igri. Vse to pa je vplivalo name kot da bi se uprizoritev gibala na nevarnem rezilu noža. Morda je bila to celo intencija režiserja, ampak kot sem že povedala, je zelo veliko argumentov in protiar-gumentov.

Skušala bom ob konkretnih primerih nakazati svoje pomisleke. Scena je bila gotovo primerna za edinole simbolistični prikaz igre. V

Ansambel SSG v Trstu po zaključku predstave v Celovcu

historičnem in konkretnem kontekstu pa se mi je zdela neprimer-na. Prvič — ogromne korenine so razmeroma majhno prizorišče še bolj krčile. Bile so kljub krvaveči

simboliki v napoto; drugič se mi pahljače, ki naj bi ponazarjale lipo, nikakor niso razodele v svojem pomenu. Največji problem so bili gotovo kostumi. Zdeli so se mi časovno neprimerni, idilično zastareli, med njimi pa sta izstopali perfektni današnji obleki Hemice in Smrtnice. Ubogi Dunajčan Plachetka se je vozil z najnovejšim biciklom, nosil pa je obleko, ki so jo ukrojili za časa monarhije. Ali je s tem hotel režiser na nepristranski način postaviti na oder intimno slovensko kmečko tradicijo, v tem primeru avstrijsko, in pa današnji potrošniški svet?

Važnejši pa so bili zame liki nastopajočih oseb. Dunajčan Plachetka (igral ga je Anton Petje) je predstavljal humanističnega Dunajčana, kateremu se zdi, da je pri Smrtnikovih našel prvotne kali usode, manj narodne kot človeške. Mistično je zagledan v Hemico in v lastno razburjeno počutje. Videz zastarelosti in navidezne omrtvičenosti pa ni mogel prikrivati dejstva, da ljudje, ki so v takih primerih politično neobvezni, ne morejo preprečiti propada naroda in ga tudi ne bi skušali preprečevati.

Lik Smrtnice (Mira Sardoč) je gotovo najbolj izstopal. Plachetka

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

turi. Odločna je, delavna, vajena trpljenja in težav, vrhu tega pa še polna neke tipično slovenske trpke topline. Teža dogajanj in lastno osebno potvarjanje osnovnih človeških zahtev jo pripeljeta do duševne in telesne onemoglosti. Umre in zapusti podoba zame vprašljivega tragičnega herojstva.

En anajbolj problematičnih oseb v igri je Hemica, Smrtnikova hči (Barbara Jakopič). Spočetka nastopa zelo angažirano, govori o pritožbi na ustavnem sodišču, v teku igre pa se njen lik prepusti naključju in iz zame neutemeljenih

nik, ki povečini časa molči in se razživi le v svojih krogih.

V popoln užitek pa so mi bili trije ljubljanski izletniki (Joško Lukeš, Silvij Kobal, Alojz Milič). Sploh se še nisem kdaj mogla tako smejati kakšnim izjavam Slovencev. Sicer so resnica, na odru pa tako blagodejno vplivajo. Perfektno so izdelani.

Lep simbol podajo trije mutasti bratje. Brez pivniškega prizvoka, zelo jasno izpostavljeni kot narodnostno utišani Slovenci in Slovenke na Koroškem. Pojemo pa Slo-

Častni gostje in del številnega občinstva, ki je napolnilo dvorano

nagibov Hemica popušča v prvotnem narodno političnem vztrajanju. Po smrti staršev pokopljejo z njo tudi njeno narodno trdnost. Zakaj torej tako njeno obnašanje? Zavoljo ljubezni do Oswalda — že prej ga ni zagovarjala pri starših in potem naj bi mu kar na vsem lepem verjela zaradi nezakonskega otroka. Kako more hčerka tako odstopati od matere? Ali pa naj vidim v tem posegu drugo vrednotenje, da ženska, preden ne postane mati, ne more, vsaj po mnenju nekatereh ne, dosledno izpolnjevati svojih nalog!? Dobro, seveda bi lahko vedela precej vzrokov za njeno spreobrnitev, ampak v teku igre, na odru, Hemica ni pokazala prav nobenega utemeljenega argumenta.

Oswald (Tone Gogala), narodni odpadnik in cinik, je bil pravtako razdvojen. Na eni strani razpolaga s fantastično ironičnimi argumenti in zafrkavanjem, na drugi strani pa je alpsko zarobljen, butasto nespreviden in krčljiv. Oseba ni bila diferencirana. Zdel se mi je pubertetno zagnan in nikakor ni mogel prestrašiti, kot to morejo pravi Oswaldi. Ali naj bi bil popolnoma stvaren cinik in argumentator, ali pa nespreviden zakotniški odpad-

venci povsod, kjer ne smemo izraziti svojega razočaranja in obupa, kjer se ne smemo izživljati kot raznolika politična in živa narodnostna skupina.

V dramskem tekstu je Kmecl tudi ovrgel problem privatizacije, posebljanja konfliktov, tudi ta v igri ni prišel do pravega izraza. Če se začne govoriti o narodnem odpadništvu kot o neki družinski, privatni zadevi, če družina kot taka lahko s tem argumentom prepričuje, potem je zame to zelo problematično. Politika asimilacije prav na tej ravni zelo dobro uspeva.

Na koncu pa moram priznati, da je igra gotovo nagovorila naše ljudi. Znani narodni in zgodovinski tradicionalni slovenski liki matere, zvestega hlapca, rahločutne hčerke so nudili podlago, da se na njih gradi nova politična problematika. Zato nastavki igre ljudem niso bili tuji, dogodki so budili asociacije in z aktualno problematiko so dogajanje v igri povezovali tudi med pogovori po predstavi. Mislim, da je za našo kulturno ustvarjanje bila ta predstava velikega pomena, prav tako je bila dobro organizirana.

Maja Haderlap

FRANCI ZWITTER ml.

Od odrske dejavnosti do ljudske pesmi (predavanje na seminarju SPZ v Podravljah)

Kakšne so bile te igre? V začetku so bile v resnici še zelo pomanjkljive, pač prilagojene skromnim možnostim, ki jih ima vseh kulturnih dobrin oropano ljudstvo. Ob pustnem času so se kmetje kratkočasili ob šaljivih enodejankah, ki so jih igrali večinoma fantje, kot npr. „Kmet in fotograf“ ipd. (Sploh je konflikt med kmetom in tehniko ali med kmetom in njemu tujim slojem, kot npr. zdravnikom ali juristom itd. zelo priljubljena snov za humoristične enodejankke.) Vsebinsko te šaljive igrice res niso bile zahtevne, toda združevale so vaško skupnost in utrjevale društveno dejavnost, društveniki pa so bili lačni vsakršnih aktivnosti.

Te igre pa so bile tudi prvi korak k čedalje bolj zahtevnemu podajanju literarnih predlog na odru. Kot že rečeno, je tak razmah odrske dejavnosti sprva zelo začudil slovensko prosvetno vodstvo v Celovcu, vendar razvoja ni moglo več ustaviti. Torej je moralo te aktivnosti sprejeti in hkrati kontrolirati. Taki kontroli pa so služile igre strogo resnega in verskega značaja, dramatisirane svetniške legende, ki naj bi publiki in igralcem pokazale lepoto nebes in strašanstvo pekla ter pravo pot, kako v nebesa priti in se pekla ubraniti. „Ora et

labora“ — to geslo naj bi bila zapoved z odra namenjena ljudstvu.

Najuspešnejša teh iger in najbolj priljubljena je bila že imenovana „Lurška pastirica“, katere se danes še spominjajo naši starejši rojaki, ker so jo igrali skoraj na vsakem koroškem odru. Vsebinsko je enostavna dovolj: brezbožna grofica Eleonora ima dve hčerki, od katerih je ena slepa. Pobožnost njenih hčerk grofico tako moti, da ju spodi z grada. Deklici romata v Lurd, kjer se zgodi čudež in slepa sestra naenkrat zadobi vid. Po tem čudežu potujeta sestrici domov in njuna mati se ob tem božjem čudežu spreobrne ter se poda sama na romanje v Lurd, da se tam skesa svojih grehov.

Prvi so podali to igro Globašani že leta 1903. Od tod si je igra utirala pot na slovenske odre do Zahomca in Brda v Ziljski dolini. O vsebinski vrednosti ali nevrednosti te priljubljene slovenske drame med slovenskimi društvi ni treba izgubljati besed, ker je bila podobna kakor že omenjene burke in šaljivi prizori, ki so bili med ljudstvom prav tako priljubljeni kot verski komadi; vrednost pa je bila v slovenskem odrskem jeziku, ki so ga take in podobne igre širile med našim ljudstvom.

Vendar je treba ugotoviti eno: pri izbiri dra-

matičnih snovi, ki so končno našle pot na naše odre, nikakor ni odločala narodnostna vsebina literarne predloge, marveč edinole versko-klerikalna izpoved. Slovenski kulturni centrali v Celovcu in njenim snovalcem je šele v drugi vrsti šlo za vsebinsko utrjevanje slovenske narodne zavesti, v prvi vrsti pa za strogo uveljavljanje katoliških načel v prosvetnem delovanju. Ker pa to ni šlo samo s pomočjo „poučnih predavanj“, so se kaj hitro oprijeli tudi takih prosvetnih oblik, ki so bile med ljudstvom najbolj priljubljene, privlačne in zaželjene.

Prvotno ni šlo za upodabljanje življenja slovenskega prebivalstva („Lurška pastirica“ igra med gorskim slojem) niti ni šlo za narodnostno problematiko, ki je že takrat bila težka, tudi se niso ozirali na socialno problematiko — šlo je za cementiranje stoletne verske poslušnosti in za odvrčanje vseh nevarnih posvetnih idej. Da so take in podobne igre bile med slovenskim prebivalstvom kljub temu tako priljubljene, ni pripisovati njihovi vsebini, temveč želji publike in igralcev ali prosvetašev po formalno in estetično bolj zahtevnih komadih. Nekritičnost publike in amaterskih igralcev glede uprizorjenih predlogov so lahko in so tudi dejansko zlorab-

4 ljale tiste sile, ki so koroški slovenski kmečki prepovedi hoteli zase monopolizirati. Globoka, ker stoletja zabičana, vernost slovenskega kmeta jim je to gotovo olajšala. Vendar za veliko ceno: možnost prosvetnih, taksonomovanih nepolitčnih društev, da bi vsaj kulturno narodnostno obdržala tiste dele slovenskega ljudstva, ki ga klerikalna slovenska politična stranka po politični poti ni mogla nagovoriti, ki pa bi bil pripravljen ostati v narodnih prosvetnih slovenskih organizacijah, je z ozkim klerikalnim usmerjanjem prosvetnih društev po njihovi centrali bila za dolgo časa zgubljena.

To pomanjkljivost, kar se tiče narodnostne vsebine, so nekateri prosvetaši poskušali nadoknaditi z režiserskimi ali gledališkimi efekti: tako vemo, da je pri omenjeni globaški uprizoritvi „Lurške pastirice“ plapolala na odru slovenska trobojnica in tako kot goli rekvizit signalizirala narodnostno vzdušje in pripadnost igralske skupine. Tudi recenzor v „Miru“ je hvalil uprizoritev in se trudil, da bi vsebinski izpovedi igre dal narodnostni efekt: Slovenci naj bodo prepričani, da jim bo pomagala mati božja kot nedolžnemu, krivico trpečemu narodu, kakor je pomagala nedolžni, po krivici matere pregnani hčerkici. Vendar izpoved ostane: nezaupanje v lastno silo, nesamostojna borba za svoje pravice, temveč slepo zaupanje v božjo pravičnost, milost in previdnost. To pa je izpoved neštetihi, domala vseh „resnih“ iger, ki naj ne bi zabavale, temveč poučevale ljudstvo v vernosti, pravosti in bogaboječnosti. (Dalje v prihodnji številki)

Dejavnost Dijaškega doma SŠD

DAN STARŠEV
V DIJAŠKEM DOMU

V soboto 16. aprila 1983 je bil v dijaškem domu „Dan staršev“ — dan, ki je bil namenjen pogovoru med vzgojitelji in starši. Povabilu se je odzvalo precejšnje število staršev. Uvodoma jih je ravnateljica doma Anica Kokot seznanila z namenom in nujnostjo takih kontaktov med osebje doma in starši, saj gre pri tem za skupne interese delovanja. Po tem kratkem uvodu pa so bili starši nekoliko obširneje seznanjeni z gradnjo novega doma in z možnostmi, ki jih bodo imeli gojenci in seveda tudi vzgojitelji v novem poslopju. Zanimanje za novi dom Slovenskega šolskega dru-

štva je bilo veliko in brez pretiravanja lahko rečemo, da so bili z načrti in perspektivami, ki jih odpira gradnja doma zelo zadovoljni.

Po tem skupnem sestanku so se starši razdelili po skupinah in v osebne pogovore z vzgojitelji obravnavali vsakdanje probleme, izmenjavali izkušnje z vzgojo in se Rezultat tega dopoldneva, nakazan zanimali za uspehe svojih otrok. v strnjeni obliki, je bil, da taki pomenki v neprisiljeni atmosferi, in ta je vsekakor vladala, prinesejo vzgojiteljem mnogo napotkov za njihovo delo v mladino, hkrati pa staršem vpogled v vsakdan njihovega otroka in informacijo o njegovem napredovanju v šoli in v domu.

Po skupnem kosilu so se dijaki, ki so medtem že prišli iz šole, v spremstvu staršev odpravili na pot domov, ki za večino od njih pomeni oddih od napornega tedenskega dela.

PREDAVANJE O DVOJEŽIČNEM ŠOLSTVU NA KOROŠKEM PO LETU 1945 V DIJAŠKEM DOMU

V četrtek 21. aprila je bilo v dijaškem domu predavanje o dvojezičnem šolstvu na Koroškem po letu 1945, ki se ga je udeležila večina gojencev. Predavatelj dr. Reginald Vospersnik, ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu, je v svojem referatu nazorno prikazal razvoj dvojezičnega šolstva na Koroškem v novejši zgodovini. Posegel je najprej nazaj v zgodovino in na kratko orisal dvojezično šolstvo pred drugo svetovno vojno. Nato pa se je osredotočil na najvažnejše postaje v razvoju dvojezičnega šolstva po letu 1945 — na dvojezično šolsko odredbo iz leta 1945, ki je uresničevala teritorialni princip, na avstrijsko državno pogodbo, na ustanovitev Slovenske gimnazije v Celovcu, na šolske štrajke, na odlok takratnega deželnega glavarja, da lahko vsi, ki to žele, odjavijo otroke od dvojezičnega šolskega pouka, na posledice tega odloka, na manjšinski šolski zakon iz leta 1959 in na deželni šolski zakon, ki je temu sledil.

Po kratkem zgodovinskem delu je predavatelj nakazal trenutno situacijo. Pri tem je poudaril, da se v zadnjih letih vsaj procentualno večajo prijave k slovenskemu pouku. Ob koncu referata pa se je ustavil še pri najnovejši reformi avstrijskega šolstva in pri spremembah, ki jih bo le-ta za šolstvo prinesla.

Predavatelj dr. Vospersnik je s tem referatom svojim pretežno mladim poslušalcem na zanimiv, predvsem pa razumljiv način orisal problematiko dvojezičnega šolstva na Koroškem, za kar se mu je ravnateljica doma tudi zahvalila.

Ob 40. obletnici partizanskega napada na Mežico

Pred nedavnim so bile v Mežici osrednje slovesnosti v čast 40. obletnice partizanskega napada na Mežico in na tragično smrt komandanta I. koroškega bataljona (ustanovljene- ga komaj nekaj dni poprej v Koprivni) Franca Pasterka-Lenarta iz Lobnika nad Železno Kaplo.

V zvezi s to obletnico je bilo celo vrsto prireditvev tako kulturne kot športne vsebine, med njimi tudi pevsko srečanje Od Pliberka do Traberke. Predvidene pa so še druge prireditve.

Na dan osrednjih slovesnosti se je zgrnilo v Mežico od dveh strani Slovenije nekaj sto koroških borcev,

slavnostni govornik Ivan Uranič-Drago podrobno opisal napad na Mežico in težave borcev pri umiku čez zasneženo Peco v nekajdnevni hajkah, ki so jih sprožile nacistične enote. Nato je predsednik Krajevne skupščine izročil tovarišu Uraniču listino o podelitvi domicila, ki ga podeljuje Mežica I. koroškemu bataljonu obenem pa je objavil sklep o razglasitvi naselja Mežica za mesto.

Od 7. do 12. aprila je bila v narodnem domu odprta razstava z naslovom „NOB na Koroškem in Mežici v NOB“. Pripravili so jo domači delavci, svoj del pa je prispeval tudi muzej revolucije iz Slovenj Gradca. Z okrog 400 eksponatov so bila predstavljena obdobja od plebiscita pa do konca vojne oziroma NOB (slike in predmeti iz NOB na Koroškem in iz napada na Mežico. Nekaj literature, ki se v njej opisuje napad na Mežico in partizanstvo na Koroškem. Seznam vseh borcev, žrtv, internirancev, izseljenih, ki so bili pristojni v letih 1941—1945 v takratno občino Mežica).

Drugi del razstave je prispevala tov. Ksenija Grabusin iz Rijeke, nekdanja koroška partizanka. Razstavila je 18 ikeban iz cvetja in grmičevja na temo „Koroški partizan“ s skrbno in domiselno izbranimi naslovi kot n. pr. Solčava, Partizanova pot, Vrgled pri Jeklu v Koprivni itd.

Naj še omenimo, da je osrednjo točko proslave predstavljal recital, ki je predložil iz raznih virov sestavljen potek napada na Mežico, prenos ranjenega Lanarta k Enciju in njegova smrt na tej domačiji. Program so zaključili šolarji osnovne šole Franca Pasterka-Lanarta iz Mežice s pesmijo in plesi. Sploh si mogel z veliko radostjo ugotoviti iskreno in pristočno povezanost ljudstva z onstran meje z našim narodnim herojem Lenartom iz Lobnika.

Koroška pesnika brala na videmski univerzi

Na posredovanje avstrijskega generalnega konzulata v Milanu sta prejšnji četrtek na slavističnem oddelku videmske univerze profesorjem in študentom iz svojih del brala koroška slovenska pesnika Valentin Polanšek in Andrej Kokot.

Za organizacijo srečanja je bil odgovoren prof. Martin Jevnikar, ki je navzočim gostom najprej predstavil gosta s Koroške, zlasti njune knjižne izdaje. Zatem pa je več kot petdeset navzočih prisluhnilo besedi Polanška in Kokota, ki sta najprej spregovorila vsak o svojem literarnem delu, zatem pa prebrala nekaj svoje literature. V sledečem razgovoru so profesorji in študentje pokazali izredno veliko zanimanja za slovensko slovstvo na Koroškem. Gosta sta odgovarjala na številna vprašanja in tako obrazložila trenutni položaj na Koroškem.

Lubo Urbajs - šestdesetletnik

Kdor ga pozna, bo le težko verjel, da je že dopolnil 60. leto življenjskega popotovanja — namreč Lubo Urbajs, ki ga vsi poznamo kot neumornega, vedno agilnega, požrtvovalnega in nasmejanega, vsakečaz šalo razpoloženega. In vendar je minulo nedeljo obhajal svoj jubilej — šestdesetletnico, ob kateri je razumljivo bil deležen prišernih čestitk. Najprej smo mu prijateljsko segli v roko delovni tovariši v našem uredništvu; v petek je praznoval na planinski koči nad Arihovo pečjo, kjer so se poleg zastopnikov aktivna ZSO s predsednikom Feliksom Wieserjem na čelu zbrali predvsem številni planinski tovariši; in na predvečer svojega rojstnega dne je praznovanje zaključil še v prijetnem domačem krogu družine in sorodnikov.

Ce se kratko ozremo na Lubotovo življenjsko pot, potem moramo ugotoviti, da ga v vsej povojni dobi srečujemo na najrazličnejših področjih našega narodnega dogajanja. Starejši med nami se ga spominjamo še kot mladince, ki je bil aktiven povsod, kjer je bilo treba „zgrabiti“ za delo — v težkih pogojih narodnega prizadevanja, ko se je kot mnogi drugi

naši mladinci znašel tudi v zaporniški na prostnem področju, kjer se je odlikoval kot igralec humorističnih vlog. Na stricovi kmetiji v Dulab je skušal uvajati metode sodobnega kmetovanja. Potem ga je pot poklicnega življenja vodila od zadruštva preko elektrogospodarstva do uredništva našega lista; obenem pa je bil in ostal aktiven tudi v naših narodnih organizacijah od OF in DFDL do ZSO, kjer je nekaj let opravljal tudi tajniške posle.

Toda področje njegove dejavnosti, kjer je najbolj zavzet „z dušo in telesom“, pa je planinstvo. Ze od ustanovitve Slovenskega planinskega društva v Celovcu pred tridesetimi leti je njegov predsednik in najlepši „spomenik“ njegove brezprimerni predanosti planinstvu je koča nad Arihovo pečjo — brez njega in njegove trajne skrbi zanjo si te naše planiske postojanke sploh ne moremo predstavljati.

Za vso njegovo požrtvovalnost, predanost in tovarštvo smo Lubota iskreno hvaležni, ko mu ob njegovem življenjskem jubileju čestitamo z najboljimi željami!

KSŠŠ o slovenskih časopisih na Koroškem

Z Dunaja smo prejeli sledeči dopis:

V Klubu slovenskih študentov in študentk je bila v petek 22. aprila diskusija o slovenskih komunikacijskih sredstvih. Povabljeni so bili zastopniki Nedelje, Našega tednika, Slovenskega vestnika in Kladiiva. Prišla sta samo Peter Wieser za Slovenski vestnik in Andrej Mohar za Kladiivo, predstavnikov NT in Nedelje ni bilo. Škoda. Razprava v Klubu je trajala skoraj do polnoči. Kaj pravijo o njej klubaši?

Hanzi Gasser: Zanimivo je bilo, še več takih diskusij!

Trude Moschitz: Če bi prišel kdo od Nedelje, bi ga vprašala, zakaj je podoba žene v tem listu tako starosvetna in diskriminirajoča. Žene nismo tako podložniške, kakor si to pri Nedelji želijo. Žena, ki stoji v poklicu npr. v Nedelji sploh ne eksistira.

Marjan Jelen: Škoda, da Kulmeža od NT ni bilo, ko zmeraj poudarja možnost sodelovanja študentov pri Tedniku. K študentom pa ni prišel, in če jim pošljemo mi kak prispevek, ga v redakciji kar radi obrnejo po svoje, če ga sploh objavijo.

Flori Wieser: Vprašam se, ali je bila odsotnost teh slovenskih novinarjev neke vrste tihi bojkot?

Lipi Ogris-Martič: Zanimivo je bilo govoriti s Petrom Wieserjem in Andrejem Moharjem. Kritizirati hočem, da je Vestnik preveč dolgočasen in Kladiivo preveč za KPA.

Jani Oswald: Pri vprašanju dobrega ali slabega žurnalizma ni tako važno, s katero stranko ali politično linijo simpatizira kak list. Hudo je, če je časopis dolgočasen — mnogim člankom v NT in SV se na žalost pozna, kako so se že sami novinarji dolgočasili pri pisanju.

Flori Wieser: Naš tednik je sicer bolj živ, ali samo na prvi pogled. Vestnik nima senzacionalnega poročanja, vendar je bolj podroben v informacijah.

Marinka Lugarič: Malo več ostrine tudi današnji klubski diskusiji ne bi škodovalo...

Flori Wieser: ...nič ne de — nadaljevali bomo s ciklom predavanj o slovenskih komunikacijskih sredstvih in prepričan sem, da bo tudi v naprej zanimivo govoriti o teh problemih.

PRIREDITVE

O B I R S K O

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ vabi na

OBČNI ZBOR

v soboto 30. aprila 1983 ob 20. uri v gostilni Kovač na Obirskem.

S E L E - K O T

Z I L S K A B I S T R I C A

Dia-predavanje

O PRVENSTVENEM VZPONU PREKO ZAHODNEGA GREBENA NA MONT EVEREST

- v soboto 14. maja 1983 ob 20. uri v ljudski šoli v Sele-Kotu
- Prireditelj: Slovenska športna zveza in Slovensko prosvetno društvo „Herman Velik“
- v nedeljo 15. maja 1983 ob 20. uri v gostilni Kaiser na Ziljski Bistrici
- Prireditelj: Slovenska športna zveza in Slovensko prosvetno društvo „Zila“

Slovensko planinsko društvo Celovec in Slovensko prosvetno društvo „Obir“ vabita na

DIA-PREDAVANJE

o ženski alpinistični odpravi v Pamir v petek 13. maja 1983 ob 20. uri pri Kovaču na Obirskem. Predava: udeleženka odprave Marija Frantar iz Ljubljane

T I N J E

SREČANJE VODITELJEV OTROŠKIH SKUPIN

Prireditelj: Kat. otroška mladina Kraj: Dom prosvete v Tinjah Čas: nedelja 1. 5. 1983, ob 15.00 uri

MePZ „Podjuna“ Pliberk vabi na

KONCERT

v soboto 30. 4. 1983, ob 20.30 uri pri Schwarzlju v Pliberku. Nastopajo: MePZ „Kralj Matjaž“ iz Libuči, instrumentalne skupine, mladinski zbor „Podjuna“ in MePZ „Podjuna“.

R O Ž E K

MATERINSKA PROSLAVA

Prireditelj: KD „Peter Markovič“ v Rožeku Kraj: pri Kosi na Ravnah Čas: nedelja 1. maja 1983, ob 14. uri Sodelujejo: brata Zausnig in domači mladinski zbor

FILM SCHÖNE TAGE (Lepi dnevi)

v nedeljo 1. maja 1983, ob 21.15 uri na FS 1

B I L Č O V S

ODRSKA PREDSTAVA ZA OTROKE IN ODRAŠLE „MISCH UND MASCH UND MUSCHNIG Auf nach Radiesien

Prireditelj: SPD „Bilka“ v Bilčovsu Kraj: pri Miklavžu v Bilčovsu Čas: ned. 1. maja 1983, ob 10.30 uri Gostuje Kindertheater KIKERIKI

K O S T A N J E

Slovensko prosvetno društvo „Dra-bosnjak“ na Kostanjah vabi na prireditve

KIND AKTIV - OTROK USTVARJA

v soboto 7. maja 1983 ob 15. uri v slavnostni dvorani občinske hiše v Vrbi. Sodelujejo: ljudska šola Vrba, I.Š. Kostanje, I.Š. Slovenji Plajberk in otroški zbor iz Rožeka

Glasbena šola na Koroškem vabi na

GLASBENI VEČER

v sredo 4. maja 1983 ob 19. uri v javnem studiu koroškega radia, Sponheimerstraße 13 (vhod s parkirnega prostora).

Poleg ljubiteljev glasbe so še posebno dobrodošli starši učencev, vzgojitelji in učitelji.

DUNAJSKI KROŽEK

vabi na

predavanje z naslovom: IDEJA IN RESNICA ZAKONA O NARODNIH SKUPINAH 1976

Predava: dr. jur. Heinz Tichy, Dunaj v petek 6. maja 1983 v gostilni Weidinger, Dunaj IV, Danhausergasse 3 Kot po navadi je predavanje povezano s skupno večerjo in družabnim delom. Organizacijski prispevek znaša 120 šilingov.

T I N J E

Galerija Tinje vabi na

ODPRTJE RAZSTAVE

slikarja Franca Zupeta-Krištofa v petek 29. aprila 1983, od 19.30 uri. Po otvoritvi bo bral iz svojih del Ivan Mrak. Razstava bo odprta do 28. maja 1983.

Skupina Kundalani

KONCERT JAZZ ROCK

v soboto 30. 4. 1983 ob 20. uri v diskoteki „Happy night“ pri Rutarju v Zitari vasi.

Koroški kino-klub vabi na

II. MEDNARODNI FESTIVAL

industrijskega, obrtnega in etnološkega amaterskega filma v dneh od 7. do 8. maja 1983 v Družbenem domu na Prevaljah.

S E N T J A K O B

Osnovna organizacija KPA v Sent-jakobu v R. vabi na

PRVOMAJSKO PROSLAVO

v soboto 30. aprila 1983 ob 20. uri pri Gabrielu v Lešah.

Govoril bo predsednik osnovne organizacije KPA v Sentjakobu Franc Juritz. Sodelujeta kantavtorska skupina RINO CHINESE iz Režije (Italija) in štajerski politični kabaret Roter Gamsbart

Nato družabni program s plesom in glasbo.

OB RAZSTAVI DRAGA DRUŠKOVIČA V AULI SLOVENICI:

Travniki v katerih čuvamo svoje mladostne sanje

Le dan za tem, ko smo v Celovcu doživeli predstavo Kmeclovih Mutastih bratov, smo v Celovcu spet bili deležni kulturnega dogodka. V Auli slovenici so namreč odprli likovno razstavo mladega slikarja Draga Druškoviča iz Leš pri Šentjakobu v Rožu. Čeprav je Druškovič v Celovcu že razstavljal, je v Aulo slovenico prišlo izredno veliko ljubiteljev njegove umetnosti, kar

nikom samim. Seveda formalni pozdrav gostov s strani predsednika Aule slovenice dr. Mirta Zwitterja ni izostal. Slednji je izrazil svoje zadovoljstvo nad tem, da v Auli spet razstavlja naš umetnik, sin znanega pisatelja in velikega prijatelja koroških Slovencev Draga Druškoviča, ki v svojih knjigah opisuje tudi Koroško in njene ljudi. Dr. Zwitter pa je ob tej priložnosti tudi zavr-

brez dvoma potrjuje priljubljenost in tudi kvaliteto njegove umetnosti.

Tokrat ni bilo nikakršne posebne predstavitve umetnika, pa so ljudje imeli toliko več časa za ogled njegovih slik in za pogovor z umet-

nikom. Vse očitke, češ, da je Aula neka elitna galerija, saj je odprta vsem slovenskim slikarjem — tudi mladim umetnikom.

Če tokrat umetnik ni bil obravnavan s strokovne strani, je to iz-

črno bilo storjeno v prikupnem katalogu, katerega je založilo in izdalo društvo Aula slovenica. V letem so črno-bele in barvne reprodukcije Druškovičevih slik, zapis o umetnikovem delu pa je prispeval pesnik Andrej Kokot. Le-ta o Druškoviču med drugim pravi: „Druškovič razkriva svet nevidne resničnosti, s tem pa si sam postavlja zelo visoko in odgovorno nalogo. Isto zahteva tudi od opazovalca svojih slik. Če sledimo temu pozivu, razmeroma lahko najdemo pot skozi navidezno nepregledno bujno barvno pokrajino. Človek nehoti obstoji in doživlja celoto in detail hkrati. Naenkrat govori dominantno rdeče z isto milobo ko črno v sredini ali zeleno na robu, pač tam, kjer kompozicija postaja izpoved umetnika. Imamo občutek, da se nahajamo v povsem drugem svetu, ki nas sicer obdaja, ki pa ga brez umetnikov ne moremo zaznavati. In tu pričanja univerzum umetnosti Draga Druškoviča pridobivati na pomenu, postavlja nam most do neznanih dimenzij in nam omogoča, da z njim vzpostavimo povezavo.

Tako občutim in razumem umetnost Draga Druškoviča. Z vsako svojih slik odpira vrata svoje neizčrpane fantazije, ki pa ne zmede, marveč na svoj način oznanja resnico. Tu bi morali napraviti piko in reči, da več o Druškovičevi umetnosti ni možno povedati, da boljša interpretacija ni več možna. Tako se po navadi konča, če moderna umetnost pušča vse poti odprte in prepušča fantaziji opazovalca, da si napravi svoje lastne zaključke. Pri Druškoviču je drugače, tu šele vse pričanja živeti, kajti menimo, da ko smo razstavo že zdavnaj pozabili, se figure in kompozicije pričenejajo gibati, postajajo jasne in preproste, kot da bi nekoč vse naslikali sami. Prihajajo posamezne, v skupinah ali kot fragmenti, potem so spet pisane kot pravkar razcveteli travniki, v katerih čuvamo svoje mladostne sanje.

Med številnimi gosti, ki so prisostvovali otvoritvi so bili predstavniki slovenskih kulturnih organizacij, konzul SFRJ Alfons Naberžnik, dv. sv. dr. Pavel Apovnik, urednik kulturne revije Die Brücke Ernst Gayer in zastopniki tiska.

Koroški zdravniki v Opatiji

Za velikonočne praznike je celovsko zastopstvo jugoslovanske turistične agencije „Yugotours“ v sodelovanju z upravo specialne bolnice „Thalassotherapie“ v Opatiji vabilo slovenske zdravnike s Koroškega na ogled bolnice. Namen obiska je bil, da se tudi koroški zdravniki seznajajo z dosežki sodobne medicine v slovitih okrevališču.

Ceprav se je povabilu tokrat odzvalo le manjše število koroških zdravnikov, je srečanje v Opatiji v vsakem pogledu uspelo. O kraju samem ne bo treba zgubljati preveč besed.

Dograjena že v zadnjih desetletjih cesarsko-kraljeve Avstrije, po okusu „fin de siècle“, je Opatija avstrijski aristokraciji in premožnejšim meščanom kot priljubljeno okrevališče. Že zgodaj se je razvila v prvovrstno zdravilišče. Leta 1912 so našli tam cel duca zdravstvenih ustanov. Več kot šestdeset zdravnikov je že v tej dobi skrbelo za telesno in duhovno udobje letoviščarjev, kajpada premožnejše avstrijske gospode.

Kaj pa danes? Zaradi svojega blagega sredozemskega podnebja, bujne vegetacije ter svežega zraka šteje Opatija še danes med najbolj priljubljene centre širokega jugoslovanskega in mednarodnega turizma. Sredi živahnega mesteca z nešteti gosposkimi vilami in palačami (danes služijo kot hoteli in penzion) se dviga nedaleč od obale skrbno obnovljena palača posebne bolnice „Thalassotherapie“. Kot center za zdravljenje bolnikov s srčnimi, pljučnimi in revmatičnimi obolenji, je bila ustanovljena že v šestdesetih letih. Bila je prva bolnica te vrste v sosedni Jugoslaviji in že od ustanovitve naprej slovi kot visokokvalificirana zdravniška ustanova. V medicinsko-operativnem sektorju je bolnica opremljena z vsemi potrebnimi diagnostičnimi napravami, ki jih zahteva moderna rehabilitativna kardiologija (poleg rentgena, elektrokardiografije in fonokardiografije, ergometrije in spirometrije, telemetrije ter 24-urne kontinuirane elektrokardiografije še echo-kardiografijo). Po rušinskem kliničnem pregledu (vključno laboratorijske preiskave krvi in seča) si zdravniki-kardiologi s pomočjo teh dodatnih preiskav prisvojijo kar najbolj popolno sliko o trenutni telesni in duševni konstituciji bolnika. Program rehabilitacije torej sloni na celoviti presoji bolnikove osebnosti in je prirojen njeni organski zmogljivosti (srce, ožilje, pljuča ...) ter individualnim potrebam bolnikovega zdravljenja.

Poleg srčnih bolnikov (angina pectoris, stanje po srčnem infarktu), bolnikov z zvišanim krvnim pritiskom, bolnikov z vegetativnimi motnjami srca in ožilja, se v „Thalassotherapie“ zdravijo še bolniki s srčnimi napakami, taki, ki so bili na srcu operirani, pa tudi bolniki s kroničnimi obolenji pljuč (bronhitis, pljučni emfizem).

Drugo medicinsko težišče „Thalassotherapie“ pa je intenzivno zdravljenje kroničnih revmatičnih obolenj s posebnimi sklepi in hrbtnice. Program zdravljenja v tem oddelku vsebuje celo vrsto metod fizikalne terapije, med drugim hidroterapijo (gimnastika v bazenu s toplo morsko vodo oz. povodna masaža), elektroterapijo, medicinsko gimnastiko in seveda po potrebi zdravljenje z medikamenti.

Uspehi zdravljenja teh hudih degenerativnih sklepčnih obolenj so po pričevanjih zdravnikov zelo dobri in tu se zdravijo bolniki tudi iz drugih predelov Evrope, npr. iz Švedske in Francije.

V Thalassotherapieji smo gostje iz Koroškega spoznali sodobno zdravniško ustanovo, ki jo vodijo vidni zdravniški specialisti, profesorji interne medicine oz. kardiologije in ki nudi domačim in bolnikom iz tujine zdravstveno oskrbo v mikavnem centru mednarodnega turizma na hrvaškem primorju.

Morda se najde v dogovoru z ustanovami socialnega zavarovanja na Koroškem kakšna pot, kako bi to ponudbo v Opatiji mogli koristiti tudi za naše bolnike. O tem bi bilo vredno razmišljati.

„Thalassotherapie“, njenim zdravnikom ter sodelavcem „Yugotours“ pa hvala lepa za vabilo in prisrčen sprejem.

P. S.

Koroški zdravniki so bili gostje direktorice THALASSOTHERAPIJE, vodila pa je skupino agencija Yugotours v Celovcu. Žal se je povabilu odzvalo le majhno število zdravnikov. Vendar pa je bilo širšemu pokovanju povod, da so navzoči sklenili ustanoviti poseben krožek slovenskih zdravnikov na Koroškem, da bi na ta način lažje izmenjavali svoje izkušnje in probleme. Tako bi tudi bodoča širša potovanja naša večji odmev pri slovenskih zdravnikih.

Za slovenske zdravnike:
dr. Jože Messner
dr. Franc Wutti

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

SREČANJE ZAMEJSKIH PLANINCEV

v nedeljo 8. maja 1983 na Trstelu. Zbirališče in odhod ob 8. uri zjutraj pri črpalni Mlečnik v Košentavri. Prireditelj: P.D. Nova Gorica

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli vabi na

MATERINSKO PROSLAVO

v soboto 7. maja 1983 ob 20. uri v farni dvorani v Železni Kapli.

AULA SLOVENICA

CELOVEC
PAULITSCHGASSE 5-7

Vljudno vas vabimo
na razstavo
slikarskih del

Draga Druškoviča

Razstava je odprta do
14. maja 1983, od ponedeljka do petka,
od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

IVAN TAVČAR

24

4000

ČASU PRIMERNA POVEST IZ PRIHODNIJH DOB
(Po vzorih dr. Ničmaha napisal dr. Nevěsekdo)

Opazivšemu krutost razburjene tolpe, vzbudi se mi ljubezen do življenja po vsem telesu. Bil sem samo umrjoč človek, akotudi sem že nekoliko poznal skrivnosti božje večnosti! Takšen strah me obide, da mi zastane sleherna kaplja krvi, da se mi ježe lasje in da mi zdajci čelo oblije mrzli pot. Pobegniti in rešiti se, to je edina misel, ki se še more poroditi v trpeči duši moji. Kakor plaha srna pobegnem po beli stezi navpik. Ne oziram se niti na desno niti na levo; neprestano hitim dalje, da malone čujem glasni trepet plahega svojega srca. Za sabo slišim rjojenje bestrnih žensk, slišim tudi nadvikarija Gregorija, ki opominja razliučeno tolpo, da me ne sme umoriti, ker bi bilo škoda, ako bi se polagoma ne spekel in ne sežgal na goreči grmadi ...

Že mi omagujejo moči, že se mi delajo črne lise pred pogledom, in že mi grozen obup oklepa dušo, ko dospem do kraja, kjer se iz zelenja blešči zlata ograja. Za ograjo med zelenjem pa stoji krasna vila, kjer je z zlatimi črkami zapisano: Hiša kneginje Marije.

„Kneginja Marija!“ Tukaj se mi nudi rešitev! Bliskoma splezam preko ograje in begam po vrtnih gredicah proti malemu poslopju, katerega okna se leskečejo v jesenskem soncu. Pribežim do vhoda in po marmornih stopnicah me podita strah in groza. Hipoma sem pri nji v krasni sobi, kamor je prepovedano vstopiti moškemu spolu. Zamišljena sedi, sanjajoč v jesensko nebo.

„Kneginja Marija!“ vzkliknem in omahnem na svetli tlak pred njo. „Kneginja Marija, reši me!“

„Ti si, tujec!“ reče mi rahlo. „Pri tebi je bila ravnokar duša moja! Vem, da je pregrešno, ali moje misli so neprestano pri tebi!“

Nebeška ljubezen ji zasije iz oči; skloni se k meni in mi položi mehko roko na glavo.

„To menim, da je ljubezen!“ šepeče sama v sebi. Meni pa je sreča zatopila srce, da sem pozabil vsega, da sem pozabil celo nadvikarija Gregorija, kateri mi je s tulečo tolpo stregel po življenju. Dvigam se; od sreče se zliva oko v oko. Bil je trenutek ljubezni; bil je najslajši hip, kar sem jih prebil po drugi svoji ustvaritvi!

„Evo nam ptiča v kletki!“ zagrohoče se nadvikarij. Svojemu ženstvu na čelu prilomasti v sobo in sedaj preži kakor jastreb pri vhodu.

„Kneginja Marija, tudi dnevi tvoje ošabnosti so minili!“ izpregovori nadvikarij. „Nadškof Martinus je v ječi, in ti pojdeš za njim. Uklenite oba!“

Stare hetere planejo v sobo in naju jako spretno uklenijo v težko železje. Ponosno je vpricho te svojati trpela kneginja Marija tožno svojo usodo in niti besedice ni odgovorila na zbadanje starih žensk.

„Sedaj jo odvedite v temnico!“ zapove nadvikarij. „Čakajte še nekoliko!“

Ugledal je zdajci težki moj pas, iz katerega sem doslej zalagal troške dragega bivanja v beli Emoni.

„To se mora ohraniti v pravih rokah!“ pravi Gregorij in od veselja se mu razširi tolsti obraz. Rekši stopi k meni in mi svojeročno odpaše denarnik. Roka mu omahne pod težo mojega pasa.

„Služabniki satanovi imajo dosti denarja! Haha!“

Smeje se, da se mu kar trese trebušček.

„Poglejmo si to zlato! Odslej bodi Bogu na čast!“ Sede k mizi, da bi nanjo izsul zvence zlato. Zdajci odpre pas in ga iztrese, toda namesto zlata se usuje iz njega kup umazanega sirovca! Obraz nadvikarija Gregorija pa je bil v tistem trenutku čistega zlata vredni ...

Hvala ti, Azrael! —

XII

Upor proti nadškofu Martinu se je posrečil. Slovesno so odstavili starega vladiko, in zbrani proštni in kanoniki so izvolili namesto njega — Bog ved, po kakšnih pritiskih — nadvikarija Gregorija. Prvi čin tega nadškofa je bil ta, da je ustanovil sveto inkvizicijo, ki naj bi sodila nas jetnike. Izpraševali so nas, pokladali nas na torturo in nas končno

prepričali, da smo v zvezi s hudičem. Čuda torej ni, da so nam prisodili smrt na grmadi. Saj smo tudi pošteno zaslužili takovo smrt! —

Napočil je večer smrti. Debela megla je legla na emonsko polje in zakrivala velikansko grmado, katero so zgradili hlapci svete inkvizicije. Na tej grmadi sem pričakoval smrti, in z mano so jo pričakovali nadškof Martinus, kneginja Marija in kaplan Primož. Okrog in okrog po jesenskih njivah se je zbralo na tisoče radovednikov, ki so kurili svoje ognje in pri njih kuhali večerjo. Vse je bilo pomešano, moški in ženske, in vse je čakalo stežka, da bi se zanetila grmada, kjer bi poginili nasprotniki blaženega Antona od Kala!

Noč že lega po zemlji, ko se pripelje iz mesta nadškof Gregorij. In z njim se pripelje deset proštnov in štiristo kanonikov. Zasedejo vzvišene svoje prostore, in mladi nadškof takoj migne biričem, naj zapalijo grmado. Tako se zgodi. Obkroža nas dim, in v podobi plamena se zvija smrt okoli nas.

„Kneginja Marija,“ izpregovorim družici svoji, „ne boj se umreti! Večnost je pravičnejša od zemlje!“

„S tabo umreti mi je sladko!“

Usmilil se je nas Gospodar sveta in poročil ukaz angelu svojemu. Azrael je tedaj zapustil sedež na sivem Himalaju, razvil peruti in se spustil v nižino. V podobi bliska je treščil na grmado sredi polja emonskega in nam rešil dušo iz trpečega telesa.

Rahlo nas je vzel v naročaj in potem kakor vihar krenil med svetovi v večni eter. Iz dalje se je videla smešna in malenkostna zemlja kakor rdeča pičica, prav kator atom, izgubljen med orjaki svetovi.

Krasni obraz se Azraelu raztaja od nebeške miline, ko me vpraša: „Je li želja tvoja, da se še kdaj vrneš na zeleno zemljo?“

„Nikdar več!“

„Torej spite, dokler vas ne zbudi trobenta, da ste navzoči, ko bode Gospod sodil pravičnike in licemerce!“

Izpuštil nas je in zadremali smo v večni temi, kakor zadremlje trudno dete v gorki postelji ...

Vidimo pa se tedaj, ko pogine človeštvo apokaliptičnim jezdecem pod kopiti in ko pride Gospod v zarji svoji, da sodi pravičnike in — licemerce! —

(Konec)

Kakougotovimo, ali so naša čustva pristna ali zlagana?

Ljubezni ni mogoče meriti, doživljamo jo vsak po svoje, zdaj bolj, zdaj manj globoko. Včasih se sprašujemo, ali so naša čustva pristna ali pa vztrajamo pri partnerju le še iz navade, iz lagodnosti, zato pač, ker nas je strah spremembe. Razmislimo o tem, kako pristna je naša ljubezen. Če bomo razumeli sebe, bomo lažje razumeli tudi partnerja.

Ljubim te. Stavek, ki lahko izpoveduje najlepše čustvo na svetu, lahko pa govori o povsem drugačnih občutkih, ki so samo površno vezani na ljubezen. O ljubezni govorimo tudi takrat, kadar je naša navezanost na partnerja drugačne narave. Strah nas je osamljenosti, zato vztrajamo v razmerju ki nam nič več ne pomeni. Udobneje nam je nadaljevati življenje v dvoje, kot pa začeti kje drugje na novo. Torej lažemo sami sebi, da nas na partnerja še vedno veže ljubezen. Posledično smo v svojih čustvih, bojimo se ponižanja, ljubosumni smo na partnerjevo samostojnost, velika je moč na-

vanju, ampak si bo skušala urediti življenje po svoje. Ni slepo odvisna od partnerja, ampak zna živeti tudi sama. Razume ga in se mu zato nesebično prilagaja.

LJUBEZEN JE ODGOVORNOST

Kadar koga ljubimo, se čutimo zanj tudi odgovorni. Z njim doživljamo vse, kar ga veseli in žalosti. Prizadevamo si, da bi znali v vsakem trenutku ravnati tako, kot je najbolj primerno.

Primer: Partner je slabe volje in molčeč, zapira se vase in noče povedati, kaj ga teži. Če ga ljubimo, zaradi tega nismo užaljeni ali prizadeti, ampak poskušamo uganiti, kaj je vzrok njegove slabe volje. Poskušamo mu pomagati tako, da ne silimo vanj in da mu ne očitamo zadržanosti. Če doživi partner neuspeh, mu po svojih močeh pomagamo prebroditi krizo, ne da bi mu pri tem dajali vedeti, kako ga je polumil in koliko pametnejši smo od njega.

LJUBEZEN JE SPOŠTOVANJE

Kdor ljubi, ljubi partnerja z vsemi odlikami in slabostmi, ki jih ima. Če resnično ljubimo, nam ni do tega, da bi partnerja za vsako ceno spreminjali in prevzgjajali. Ni nam do tega, da bi nenehno dokazovali partnerju, kako neznačen je on in kako pomembni smo mi.

Primer: Njo strašansko jezi, ker on tako rad bere stripe. Namesto da bi ga pustila pri miru in si poiskala kakšno opravilo, sitnari, negoduje in mu očita, da nima najmanjšega občutka za pravo, dobro literaturo. V družbi se pogosto norčuje iz njega, pripoveduje znanecem, kakšen slab okus ima, kako je neizobražen. To ni ljubezen, to je boj na zelo nizki ravni.

Kako nevarna so lahko nekatera zdravila

Če jemljemo zdravila po lastnem preudarku, namesto da bi poslušali in ubogali zdravnikov nasvet, se igramo z zdravjem. Posledice se pokažejo čez čas, takrat, ko je običajno že prepozno in ko zaradi zdravil zbolimo. Zdravila lahko povzročijo okvare na ledvicah ali drugih telesnih organih. Nekaterih zdravil se tudi navadimo, tako da organizem brez njih ne shaja več. Celo zdravila, ki jih dobimo v lekarni brez recepta, niso nenevarna. Posebej previdni pa moramo biti takrat, ko se slabo počutimo ali ko zbolimo. Ne zdravimo se na svojo roko z zdravili, ki jih hranimo od kake prejšnje bolezni v domači lekarni, ampak gremo k zdravniku in se ravnamo po njegovih napotkih.

Zdravila jemljemo zato, da bi premagali bolezen in si okrepili telo. Včasih pa presežemo razumno mero in vzamemo več zdravil, kot bi smeli, ali pa jemljemo nepravda zdravila. Martin, ki dela v delavnici, kjer je močan hrup, je pogosto trpel za glavobolom. Navadil se je jemati tablete, kajti le tako je lahko zdržal v hrupu do konca delovnega dne. Sprva je jemal tablete šele tedaj, ko ga je že začela boleti glava, kasneje jih je jemal takoj zjutraj, še preden je začel delati. Ni vzel samo po eno tableto, ampak jih je pogoltnil tudi po osem in več. Tovarši so ga svarili, naj ne pretirava, opominjali so ga, da bi moral vsekakor iti k zdravniku. Ko se je Martin le odločil in stopil k zdravniku, je bilo prepozno. Pri petinštiridesetih letih je njegovo zdravje tako prizadeto, da je moral zamenjati delovno mesto. Lepega dne je namreč omedlel za strojem, prepekljali so ga v bolnišnico. Pokazalo se je, da ima hudo okvaro na ledvicah. Okvara je posledica čezmernega, dolgoletnega uživanja tablet proti bolečinam.

Preden gremo k zdravniku, ponavadi poskušamo sami premagati bolezen. Sežemo po tabletah ki jih hranimo v domači lekarni, ali pa si sposodimo zdravila pri prijateljih, ki so pred kratkim preboleli podobno bolezen. Najpogostejše jemljemo sredstva proti bolečinam, odvajala, zdravila proti gripi in prehladnim obolenjem, ali pa skušamo pregnati poželenje po hrani s kakim preparatom z zmanjševanje teka.

Tudi kadar jemljemo preparate, ki jih je mogoče dobiti v lekarni brez zdravniškega recepta, se je treba pozanimati, ali imajo kakšne stranske učinke. Vsekakor pa moramo najprej preveriti svoje zdravstveno stanje. Zdravilo, ki komu ne škoduje, lahko drugemu oslabi že tako načeto zdravje.

LJUBEZEN JE RAZUMEVANJE

Človeka, ki ga ljubimo, poskušamo razumeti. Razmišljamo o tem, kakšni zadržki, kakšni strahovi ga mučijo. Ugibamo, zakaj je takšen, kakršen je. Trudimo se, da bi se vživeli v njegov način življenja. Včasih se to posreči, pogosto pa tudi ne, kajti težko je vselej najti pravišni mero razumevanja za partnerjeve slabosti in napake.

Primer: On se povsod hvali, koliko denarja je zaslužil ob neki priložnosti. Navaja veliko večjo vsoto, kot jo je v resnici dobil, da se postavlja pred znanci in sodelavci. Ona seveda ve, da njen partner laže. Ker ga ljubi, tudi ve, zakaj skuša premagati svoj manjvrednostni kompleks. Namesto da bi ga razkrinkala pred prijatelji, mu na štiri oči reče: „Vem, da lažeš, in to se mi ne zdi lepo. Toda razumem te, zakaj to počneš.“

LJUBEZEN JE ŽELJA PO BLIŽINI

Kadar se ljubimo, si želimo biti čim bliže ljubljenu človeku. Všeč nam je njegov vonj, njegov videz, kadarkoli gremo mimo njega, se ga želimo dotakniti. Tudi v sobi polni ljudi, čutimo vez, ki nas druži z njim, samo pogled čez množico zadostuje, pa se dva, ki se ljubita, počutita, kot bi bila edina človeka na svetu.

Preostane le še vprašanje: smo zmožni vseh teh občutkov? Ljubimo tako nesebično, tako globoko, da ob partnerju pozabimo nase? Pa tudi to: ali nas človek, s katerim živimo in ki ga ljubimo, ljubi z globoko, nesebično ljubeznijo, z razumevanjem s spoštovanjem in z željo po prilagajanju?

Zgodi se, da ljubezen sicer občutimo v vsej moči in silovitosti, ne znamo pa je pokazati in izraziti. Pogosto razmišljamo o sebi in o svojem odnosu do partnerja. Poskušamo doseči skladnost in čistost v odnosih. Le potem lahko rečemo, da je naša ljubezen trdna in zrela, ne pa slepa in zaletava.

Zdravila za lajšanje bolečin so neškodljiva, če jih jemljemo občasno in v zmernih količinah. Po prečuti noči, po praznovanju, ko smo zvrnili kozarec čez mero, nas zjutraj boli glava. Takrat lahko brez pomislekov vzamemo tableto za lajšanje bolečin. Tudi tedaj, ko nas hudo boli zob, smemo vzeti tableto proti bolečinam. Vsekakor pa gremo čimprej k zobozdravniku, kajti pametnejše je, da nam pozdravijo zob, kot da bi preganjali bolečino, za katero vemo, od kod izvira.

Bolečina sama po sebi ni bolezen, je pa svarilno znamenje, da je z našim organizmom nekaj narobe. Svarila ne smemo preslišati, čimprej poskusimo odkriti vzrok bolečine. Če tega sami ne zmoremo, gremo k zdravniku. Kadar vemo, da nas boli glava zato, ker smo bili na prepihu, lahko vzamemo tableto proti glavobolu, saj vemo, od kod bolečina. Kadar pa se nam glavobol brez pravega vzroka ponavlja, bolečine ne preganjamo na svojo roko ampak gremo na zdravniški pregled.

Zdravila proti bolečinam dobimo v lekarni brez zdravniškega recepta, s tem pa seveda še ni rečeno, da so neškodljiva.

Nekatera teh zdravil nam lahko poškodujejo želodčno in črevesno sluznico, če jih jemljemo dlje časa v večjih količinah. Druga zdravila povzročajo okvare na jetrih in ledvicah. Kadar imamo dolgotrajne in hude bolečine, gremo torej vsekakor k zdravniku, ki nam bo znal primerno svetovati in pomagati.

Pogosto in brez zdravnikovega navodila jemljemo tudi različna odvajala. So ljudje, ki se jim prebava ustavi takoj, ko za nekaj dni odpotujejo ali ko spremenijo življenjski ritem. Kadar gre samo za občasno zaprtje, lahko vzamemo odvajalo, da si znova uredimo prebavo. Če pa jemljemo odvajala dan za dnem in sploh nimamo več urejene prebave, ne da bi si pomagali z zdravili, je potrebna zdravniška pomoč. Na odvajala se sčasoma navadimo, da brez njih sploh ne moremo več. Če jemljemo odvajala, izločamo iz telesa preveč kalija. Prebava se poleni, črevesje ne deluje več tako, kot bi moralo.

Mnogim ljudem primanjkuje kalija, ker urejajo vsakodnevno prebavo po umetni poti. Posledica pa so motnje v delovanju ledvic, živčna obolenja, oslabele mišice, pomanjkanje zmožnosti in volje do dela, okvare na srcu.

Če imamo slabo prebavo, si lahko pomagamo tudi drugače, ne le z odvajali. Za-

Blagodejni učinki mrzle vode

Navadna mrzla voda, ki priteče iz vodovodne pipe, je nadose učinkovito zdravilo, če vemo, kako in kdaj jo lahko uporabimo. Mrzla voda blaži opekline in bolečine pri udarninah, prežene glavobol ali utrujenost.

Sveža hladna voda ni le pijača, s katero si gasimo žejo, ampak je včasih tudi zdravilo. Če se opečemo, prelijemo opečeno mesto z mrzlo vodo. S tem omilimo bolečino in preprečimo, da bi se opekline razširile v spodnje plasti tkiva.

Če gre za lažjo opekline, zadostuje, da podržimo opečeno mesto pod curkom mrzle tekoče vode. S tem preprečimo, da bi se opekline širile in da bi na opečnem mestu nastali mehurji. Zaradi hladne vode se krčijo žile v tkivu pa tudi manj občutljivi postanemo za bolečino. Če le moremo, držimo opečeno mesto pod vodo vsaj 20 minut.

Hladni obkladki so zelo učinkoviti, kadar preganjamo glavobol ali migreno. Zložimo robec in ga navlažimo z mrzlo vodo. Položimo ga na čelo in počakamo nekaj minut. Bolečina bo precej manjša ali pa bo celo povsem izginila. Če je glavobol hud, zavijemo v čisto kuhinjsko krpo nekaj zdrobljenega ledu. Ta mrzli obkladek položimo na tilnik in ga pritismo na kožo. Bolečina kmalu poneha.

Z mrzlo vodo lahko zaustavimo krvavitev iz nosu. Mokro krpo ali robec položimo na tilnik ali pa damo hladen moker obkladek na čelo in nos. Žile se zaradi mrzlega obkladka skrčijo, krvavenje se ustavi.

Z mrzlo vodo zdravimo motnje v prekrvavitvi in omilimo bolečine, ki jih povzročajo krčne žile. Takoj ko zjutraj vstanemo, si oprhamo stegna in meča z mrzlo vodo. Tako poživimo krvni obtok, pospešimo odtok krvi iz ven. Kadar se nam ponuja priložnost, ponovimo hladno prhanje tudi čez dan in zvečer.

Kadar smo utrujeni, se osvežimo z mrzlo vodo. V umivalnik natočimo mrzlo vodo, vanjo potopimo roke do komolcev. Roke držimo v hladni kopeli nekaj minut. Če pa nimamo priložnosti, da bi se osvežili s hladno kopeljo rok, vzamemo nekaj krp ali brisač. Namočimo jih z mrzlo vodo, z njimi si ovijemo zapestja in lakti. Ali pa podržimo pod curek mrzle vode samo zapestja, naj voda teče na žilo.

Visoko vročino znižujemo z mrzlimi obkladki, ki jih polagamo bolniku na meča. Noge ovijemo najprej z mrzlo mokro krpo, nato pa s suho brisačo in s toplo volneno odejo. Najkasneje po 40 minutah obkladke obnovimo.

Mrzle obkladke polagamo tudi na otečena in udarjena mesta, z njimi blažimo bolečine, ki so posledica izvina ali izpaha. Polplutba bo hitreje izginila, če položimo nanjo hladen obkladek.

Zjutraj se hitreje prebudimo in osvežimo, če smo toliko pogumni, da si privoščimo hladno prhanje. S hladno prho začnemo pri nogah, curek vode dvigujemo proti srcu. Zatem si oprhamo še roke, in to od dlani proti srcu.

dostuje, če se več gibljemo, zelo učinkovite so telovadne vaje, pri katerih razgibamo trebušne mišice. Na dan lahko pojemo tri žlice lanenega semena, količino porazdelimo na ves dan. Trebuh si masiramo s suho krtačo v smeri urinega kazalca. Discipliniramo se, vsak dan hodimo na stran ob isti uri. Veliko pomaga tudi primerna prehrana.

Prehladnih obolenj, ki jih imenujemo s skupnim imenom gripa, ne zdravimo z zdravili, lahko si pomagamo s čaji, z obkladki, odleže nam tudi, če ležimo v postelji. Vsa ko zdravilo pa samo zmanjšuje naravno obrambno moč organizma. Bolezen se zavleče in razraste tudi v hujšo obliko, kot če se zdravimo po naravni poti, brez zdravil.

Pa še o preparatih za zmanjševanje teka: v tujini, kjer je tržišče preplavljeno s sredstvi, ki pomagajo pri hujšanju, svetujejo ljudem, ki jemljejo ta sredstva, veliko previdnost. Mnoga od teh sredstev sicer blažijo občutek lakote, preganjajo utrujenost in nas napravijo bolj budne. Preparati tudi zvišujejo krvni pritisk. Če vzamemo preparat pred spanjem, namesto večerje, se nam lahko zgodi, da bomo imeli težave z nespečnostjo.

Organizem se teh preparatov hitro navadi, če želimo, da bodo učinkovita, jih moramo jemati vse več, kar pa je za zdravje gotovo škodljivo.

Za volanom

Želja je jasna: s čim manj goriva prevoziti čim več kilometrov. Poskusite takole:

- Vžgite motor, se privežite in takoj odpeljite!
- Speljite s čim manj plina in že po dveh ali treh metrih pretaknite v drugo prestavo!
- Skrajšajte uporabo (ročnega) čoka!
- Pospešujte z največ pol plina in čim hitreje pretikajte navzgor!
- Ob samodejnem menjalniku takoj po pospeševanju popustite pedal za plin!
- Čim pogosteje vozite v najvišji prestavi!
- Ne zavirajte z motorjem, za to so pri avtu zavore!
- Ob zastojih in daljših postankih pred križišči ugašajte motor!
- Opazujte promet okrog sebe in se skušajte tekoče vključiti v kolono!
- V ovinkih vozite tako, da vam ne bo treba zavirati!
- Ob ostrem pospeševanju pri manjših hitrostih preskočite predzadnjo prestavo (npr.: pretaknete iz druge v četrto)!
- Vedno vozite vsaj dvajset odstotkov pod polnim plinom!
- Krajše razdalje opravite peš ali s kolesom!
- Poletno olje v motorju pravočasno zamenjajte z zimskim!
- Ne prevažajte odvečnega tovora!
- Ne prevažajte praznega prtljajnika na strehi!
- Če je le mogoče, se ognite tovoru na strehi!
- Vsaj enkrat na mesec preverite pritisk zraka v gumah!
- Gume napihnite tako, kot da ves čas vozite polno obložen avtomobil!
- Poskrbite za redno vzdrževanje motorja (vžigalni sistem, polnilni sistem, zračni filter)!

LJUBEZEN JE PRILAGAJANJE

Kadar koga resnično ljubimo, takrat nam gre predvsem za njegovo dobro. Storili bi vse, da bi partnerju omogočili tisto, kar si tudi sam želi. V oporo smo mu in v pomoč, kadar nas potrebuje.

Primer: Njemu se ponudi priložnost, da bi dobil začasno delo v oddaljenem kraju. To delo pomeni izpopolnjevanje in napredovanje, zelo pomembno je za njegovo poklicno pot. Toda če bi odpotoval, bi bila ona medtem sama in bi ga pogrešala. Če ga ljubi, se ona kljub vsemu ne bo upirala njegovi odločitvi, da gre začasno živeti v drug kraj. Pogrešala ga bo, toda ker ga ljubi, ve, da mu ne sme preprečiti tistega, kar si on želi. Medtem ko bosta živela ločeno, se ona ne bo utapljala v samopomilo-

V SKUPŠČINI SR SLOVENIJE:

Obmejno sodelovanje
je treba poživiti in poglobiti

Na zasedanju republiške skupščine SR Slovenije minuli teden je bilo zelo obširno govora tudi o obmejnem sodelovanju ter o negativnih posledicah, ki ga je za to sodelovanje imela uvedba dinarskega pologa za potovanje jugoslovanskih državljanov v inozemstvo. Zato so naslovili na zvezni izvršni svet SFR Jugoslavije zahtevo, naj temeljito in vsestransko analizira posledice, ki so jih povzročili ti ukrepi.

Uvodno poročilo o obmejnem sodelovanju SR Slovenije s sosednjimi državami je imel član izvršnega sveta SRS in predsednik republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje Jernej Jan, ki je poudaril, da je uvedba dinarskega pologa bistveno posegla v politični, gospodarski in socialni smiselni, razvitega obmejnega sodelovanja ter v uresničevanje meddržavnih sporazumov s sosednjimi državami.

Med razpravo v slovenski skupščini je bilo opozorjeno, da je po vojna razmejitev na nekaterih preloženih neživljenjsko razdelila enotno prirodno narodnostno in gospodarsko področje, politika odprte meje in sklenjeni meddržavni sporazumi o obmejnem sodelovanju pa so v

naslednjih letih ustvarili pogoje, da so se življenje, delo in medsebojni stiki med prebivalstvom lahko nemoteno razvijali. Z uvedbo dinarskega pologa pa je bilo to sodelovanje oteženo, v nekaterih primerih pa so bili celo prekinjeni stiki, ki so dolga leta potrjevali praktično uveljavitev odprte meje in dobrega sosedskega sodelovanja.

Zlasti pa je uvedba dinarskega pologa zaradi oteženih stikov prebivalstva ob meji ter omejevanja v obmejnem območju negativno vplivala na položaj slovenske narodne skupnosti v zamejstvu, kakor je prizadela tudi stike italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji z njihovimi matičnimi narodoma. V tem smislu so se v slovenski skupščini še posebej izrekli za pospešeno razvijanje vseh vrst sodelovanja zlasti med obmejnimi območji; konkretno glede Avstrije se sklep glasi, da si je treba še nadalje prizadevati za sklenitev sporazumov o obmejnem gospodarskem sodelovanju. Glede slovenske narodne skupnosti v zamejstvu pa je treba nadaljevati s prizadevanji za izboljšanje njenega položaja, so poudarili v slovenski skupščini.

Za tuje državljane predpis o pologu
ne velja

Sedaj, ko se začenja nova turistična sezona, se čedalje pogostejše pojavljajo tudi najrazličnejše „senzacionalne“ vesti, s kakršnimi določeni krogi vsako leto skušajo „svariti“ turiste pred potovanjem v Jugoslavijo. Med najnovejše „iznajdbe“ te vrste sodijo celo trditve, da morajo ob vstopu v Jugoslavijo tudi tuji državljani plačati dinarski polog ali depozit.

Take in podobne izmišljotine so na pristojnem mestu odločno zavrnili ter zagotovili, da tujim državljanom ob vstopu v Jugoslavijo seveda ni treba plačati nobenega depozita. Ob potovanju v Jugoslavijo tujci poleg hrane za na pot in osebne prtljage brez carine in vpisovanja v potni list, zgolj ob ustni prijavi, prinesejo čez mejo: dva fotoaparata, eno kamero, prenosni glasbeni instrument, prenosni gramofon, radijski sprejemnik, manjši televizor, pisalni stroj, levičjski sprejemnik, kolo z motorjem ali brez njega, športni čoln z motorjem ali brez njega, pribor za ribolov, lovsko puško in po en športni rekvizit. Prav tako brez carine in

pisne prijave lahko vzamejo čez mejo do 200 cigaret ali 50 cigar ter steklenico vina ali žgane pijače.

Za tuje turiste v Jugoslaviji tudi zadnja podražitev bencina ne bo imela posledic, ker bodo bencinske bone lahko kupovali z 10-odstotnim popustom. Od 5 do 15 odstotkov pa znašajo popusti, ki so jih v letoviščih ob jugoslovanski jadranski obali ponudili tujim turističnim agencijam za aranžmaje, dalje od dveh mesecev.

Tako bo letovanje za tujce v Jugoslaviji tudi letos posebno ugodno.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 28. aprila 1983

Za 100 din dobite	18.00 šil.
Za 100 din plačate	23.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.15 šil.
Za 100 lir plačate	1.24 šil.
Za 100 mark dobite	693.50 šil.
Za 100 mark plačate	709.80 šil.

Zveza koroških partizanov vabi na potovanje z udobnim Sienčniko-vim avtobusom

Skozi Jugoslavijo, Bolgarijo,
Turčijo in Grčijo

Predviden je sledeč spored:

1. dan, 5. 5. 83. Pliberk—Celovec—Ljubelj—Ljubljana—Zagreb—Novska—Jasenovac—Slavonski Brod—Beograd.
2. dan, 6. 5. 83. Beograd—Niš—Dimitrovgrad, meja Sofija—Plovdiv.
3. dan, 7. 5. 83. Plovdiv—Svilengrad—turška meja—Odrin—Istanbul (Carigrad).
4. dan, 8. 5. 83. Celodnevni ogled carigradskih znamenitosti.
5. dan, 9. 5. 83. Dopoldne nadaljevanje ogledov, popoldne prosto.
6. dan, 10. 5. 83. Istanbul — vožnja po mostu preko Bospora v azijsko Turčijo — ob Marmarskem morju preko Burse v Kana-kale pri Dardanelah.
7. dan, 11. 5. 83. Vožnja do Troje in ogled slovitih izkopanin — Kana-kale, s trajektom preko dardanelske ožine v evropsko Turčijo—Kesan—Ipsala—grška meja—Kavala—Solun.
8. dan, 12. 5. 83. Solun—Gevgelija—jugoslovanska meja—Stobi, ogled izkopanin — Skopje.
9. dan, 13. 5. 83. Skopje—Kosovo polje—Kosovska Mitrovica—Cačak—Titovo Užice.
10. dan, 14. 5. 83. Titovo Užice—Sarajevo—Travnik—Jajce—Banja Luka.
11. dan, 15. 5. 83. Banja Luka—Okučani—Zagreb—Maribor—Pliberk—Celovec.

Cena potovanja je S 5.500.— na bazi polpenzion — prenočišče v dvoposteljnih hotelskih sobah, zajtrk in večerja. Prijave pismeno na Zvezo koroških partizanov, 9020 Celovec, Gasometergasse 10, ali po telefonu, dopoldne (0 42 22) 51 37 52, popoldne 59 37 74.

Za organizacijo potovanja
Janez Weiss l. r.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 29. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Svarimo pred hišnimi prijatelji — 12.10 Oče in sin — 12.15 Wagner in Hitler — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Pan tau — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.10 Made in Austria — 22.10 Šport in reklama — 22.20 Nočni studio — Poročila.

SOBOTA, 30. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Dopoldanski koncert — 10.55 Gradščanski letni časi — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.00 V Patru spet cveti drevje — 16.35 Popaj, mornar brez strahu in plemstva — 17.00 Jolly box — 17.30 Zgodbe o delfinu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva x sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Wien grüßt Zagreb, Zagreb pozdravlja Beč — 21.50 Šport hokej — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 1. 5.: 10.00 Slavnostna služba božja — 11.15 Kandy — 12.05 Izobrazba v podjetju — 14.45 Veseli živalci svet — 16.15 Čarovnice, čarovnice, čarovnice — 16.55 Pozejdon hiti na pomoč — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Johannes Brahms — 21.15 Lepi dnevi — 23.45 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 5.: 9.00 Poročila — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolska TV — 10.30 V Patru cveti drevje — 12.00 „Vojenec in krušno testo“ — 12.15 Dolca Catalunya — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 16.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nezgode — 17.30 Luna, luna, luna — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Ponedeljski šport z hokejem — 21.15 Nasveti in triki za uživalce — 21.20 Profesionalci — 22.05 šport — 22.35 Poročila.

TOREK, 3. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 A la carte — 11.15 Zivalske zgodbe — 11.25 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 18.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Blazno drzne pustolovščine Dicka Turpina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Argumenti — 21.30 Panorama — 22.20 „Metternihova 12“ — 23.35 Poročila.

SREDA, 4. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Odločitev — 11.45 Argumenti — 13.00 Uredništvo — 17.00 Nemi kralj zvonov — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Oh ti ljubi oče! — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubljana čarovnica — 21.40 Šport in poročila.

ČETRTEK, 5. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ljubljana čarovnica — 12.00 Iz Južne Tirolske — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nezgode — 17.30 Napete pustolovščine na zahodni obali Kanade — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Rabourdin in njegovi dediči — 21.45 Slovenija — jugoslovanska okno na zahod — 23.00 šport — 23.20 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 29. 4.: 17.30 Izobrazba v podjetju — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Terra X — 20.45 Fascinirano raziskovanje — 21.20 Politika v petek — 22.20 Proti vsem praprporom — 23.45 Poročila.

SOBOTA, 30. 4.: 16.00 Politika v petek — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Dva x sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudske odvete — 20.15 Šlepar — 22.05 Moja volja je zakon — 23.35 Sto mojstrov — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 1. 5.: 14.30 Politika — 16.30 Poj z nami — 17.00 Vodne poti v svobodo —

ORF — KOROŠKI RADIO
SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 29. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Iz kulturnega življenja.

SOBOTA, 30. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 1. 5.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 2. 5.: Koroški obzornik — Koroški zbori.

TOREK, 3. 5.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Koroški obzornik — Popevke — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 4. 5.: 14.10 Koroški obzornik — Minute z ... — Naša beseda: M. Krautner — 21.00 „Koroška poje '83“ (posnetki koncerta SKKZ).

ČETRTEK, 5. 5.: 14.10 Koroški obzornik — Družinski magazin.

17.45 Rocline — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Kraj dejanja — 21.45 šport — 22.05 Kabaret iz Avstrije — 23.45 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 5.: 18.00 Znanje danes — 18.30 SP v hokeju — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Onstran Edna — 21.15 Nasveti in triki za uživalce — 21.20 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Dež v gorah — 0.15 Poročila.

TOREK, 3. 5.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Orientacija — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — šport — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 4. 5.: 17.30 Protestantska služba božja — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kulturni žurnal v sredo — 21.05 Glasbena scena 83 — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Do krvi — 23.50 Poročila.

ČETRTEK, 5. 5.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Avstrija — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 — poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 29. 4.: 8.55 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Festival plesnih orkestror JRT — 17.45 Radencih '83 — 17.55 Tarzan — 18.25 Obzornik — 18.40 Inovacije, ki živijo: IBI — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Ska'a, dokumentarna oddaja — 20.45 Zrcalo tedna — 21.05 Nepotopljiva Molly Brown — 23.05 Poročila.

SOBOTA, 30. 4.: 8.00 Poročila — 8.05 ZBIS: Prišel je pevec slovenske dežele — 8.25 Ciciban, dober dan — 8.45 Trije snežaki — 9.05 Tarzan — 9.30 Zvoki godal: Violončelo — 10.05 Živali v gibanju — 10.30 Kruh skozi stoletja — 11.05 Dolga iskanje — 12.10 Ljudje in zemlja — 13.10 Poročila — 15.00 Rugby Jugoslavija: Belgija, prenos — 16.35 Poročila — 16.40 Niš: nogomet Radnički: Hajduk — 18.30 Galaktika — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Naše 24, srečanje — 21.35 Samo enkrat ljubiš, jugoslovanski film — 23.15 Poročila.

NEDELJA, 1. 5.: 8.55 Poročila — 9.00 Praznični zvoki — 9.30 Ziv žav — 10.30 625 — oddaja za stik z gledalci — 10.50 Gajec s petimi nogami — 12.15 Pesem soncu in človeku — poje Partizanski pevski zbor iz Ljubljane — 13.00 Festival revolucija in glasba — 13.20 SP v hokeju na ledu, posnetek iz Münchna — 14.45 Poročila — 14.50 Bitka na Neretvi — jugoslovanski film — 17.35 Naš kraj: Soccer — 17.50 športna poročila — 18.05 Kino prihodnosti se je že začel — 18.50 Ne prezrite — 19.05 Zlata ladja — 19.10 Risanka — 19.22 TV in radio nocoj — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Rade Končar — Ne zahtevam usmiljenja, drama TV Zagreb — 21.20 športni pregled — 21.50 Reportaža z nogometne tekme Željezničar: CZ — 22.20 Zakaj je Sahel lačen? — 23.15 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 5.: 9.10 Poročila — 9.15 Ciciban teče v zeleni dan — 9.40 Pedenjžep: Zmajček razgrajčeč — 10.00 Klesar in sinova — 10.30 Ugrabite me, prosim — 11.30 30 let ansambla Avsenik — 12.00 Poročila — 13.55 Visok pritisk — zabavno glasbena oddaja TV Koper — 14.55 München: SP v hokeju 4:3, prenos — 17.25 Urad za umore — 19.10 Zlata ladja: Muce — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna: Aerobna gimnastika — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Ero z onega sveta, opera v izvedbi HNK Zagreb — 22.10 Zakaj je Sahel lačen? — 23.00 Poročila.

TOREK, 3. 5.: 9.15 Poročila — 9.20 Butalske noči — 9.45 Šuhu in leteča princesa — 11.00 Bolnišnica na koncu mesta — 12.00 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije — 12.30 Poročila — 14.55 ZBIS — N. Grafenauer: Lokomotiva — 15.10 Za devetimi vrati, lutkovna igra — 15.40 Ciganski napravi — 16.10 Pisanji svet — 16.40 Poročila — 16.45 Španski balet Maria Rosa — 17.05 Veliko nebo — 19.05 Zlata ladja: Banane — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Iz oči v oči v Neaplju — 20.00 Rdeče rože, glasbena oddaja angažiranih pesmi — 21.50 Poročila.

SREDA, 4. 5.: 9.25 TV v šoli — 11.45 Mali koncert — 12.00 Zalna seja ob obletnici Titove smrti — 14.00 L. van Beethoven: Eroica — 15.05 Prigodni spored — 17.40 Poročila — 17.45 Ciciban dober dan: Trave — 18.00 Niške zborovske slovesnosti — 18.25 Zasavski obzornik — 18.40 Mozaik kratkega filma: Nasmeh in bolečina, slovenski film — 18.55 Jesenska serenada '82 — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme

— 20.00 Dokumentarna oddaja — 21.00 Vrhovi Zelengore, jugoslovanski film — 22.40 Poročila.

ČETRTEK, 5. 5.: 9.05 TV v šoli — 17.50 Poročila — 17.55 Živali v gibanju — 18.25 Ljubljanski obzornik — 18.40 Na sedmi stazi — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.00 Francija v šansonu — 21.30 Dolgo iskanje: Romunska rešitev, angleška dok. serija — 22.20 Poročila.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 29. 4.: 4.30 Poročila — 4.50 Dnevni koledar — 5.00 Poročila — 5.20 Rekreacija — 5.30 Jutranja kronika — obvestila, promet — 6.00 Poročila — 6.10 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Radijska šola — 10.05 Rezervirano za ... — 12.00 Poročila — Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Od melodije do melodije — 13.50 Človek in zdravje — 14.25 Voščila — 15.00 Dogodki in odmevi — 15.30 Napotki za turiste — 16.00 Vrtljak — 18.00 Pojemo in godmo — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Vsa zemlja bo z nami zapela ... — 20.00 Uganite, pa vam zaigramo ... — 0.05 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.00 Našim rojakom po svetu — 0.05 Nočni program.

SOBOTA, 30. 4.: 4.30 Poročila — 5.15 Mikrofona na vasi — 6.20 Rekreacija — 6.45 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Pionirski tednik — 10.05 Po republikah in pokrajinah — 11.05 Pogovor s poslušalci — 11.35 Srečanje republik in pokrajin — 12.00 Poročila — Na današnji dan — 12.10 Godala v ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Voščila — 13.30 Voščila — 15.00 Dogodki in odmevi — 15.30 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vrtljak — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.00 Škatlica z godbo — 18.30 Mladi mladim — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Mladi mladim — 20.00 Sobotni zabavni večer — 21.00 Za Slovence po svetu — 0.05 Nočni program.

NEDELJA, 1. 5.: 5.00 Glasba — 7.00 Jutranja kronika — 8.07 Radijska igra za otroke — 9.05 Še pomnite tovariši — 10.05 Praznična nedeljska matineja — 11.00 Voščila — 13.20 Za naše kmetovalce — 14.05 Prvomarska promenada simfonikov RTV Ljubljana — 15.00 Informativna oddaja — 15.20 Delavski pogovori ob prvem maju — 16.00 Humana dobrina — Mitja Ribičič — 17.15 Pesmi „Evrovizije 82“ na radiu — 17.50 V piani cvet — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Obvestila in zabavna glasba — 19.35 Lahko noč, otroci — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.00 Poročila — Iz naših sporedov — 22.20 Skupni program JRT — 23.00 Poročila — 23.05 Literarni nočturni 0.05 Nočni program. tranja kronika — 8.05 Otroci na delo — 9.05

PONEDELJEK, 2. 5.: 5.00 Glasba — 9.05 Praznična glasbena matineja ... — 10.05 Socialna vojna na zahodu — 10.45 Četrtno s skladateljem Bojanom Adamčičem — 12.10 Voščila — 14.05 Oči Sutjeske — 14.25 Koncert Evropskih pihalnih orkestror — 15.00 Informativna oddaja — 17.05 Pesem za današnji dan — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansamblom „Zeleni val“ — 20.00 Kulturni glasbus — 21.05 Glasba velikanih — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu — 22.30 Plesni zvoki za vsakogar — 23.05 Literarni nočturno — 23.15 Ob domačem ognjišču — 0.05 Nočni program — vmes poročila.

TOREK, 3. 5.: 5.00 Poročila — 8.05 Komaj čakam da odrastem — 8.35 Iz glasbenih šol — 10.05 Delavec v stabilizacijskih prizadevanjih — 11.05 Ali poznate? — 11.35 Naše pesmi in plesi — 12.10 Pesmi s Festivala revolucije in glasba — 14.05 Praznujmo s pesmijo — 15.00 Informativna oddaja — 15.20 San Remo 83 — 17.05 Skupne ideje za prihodnost — 18.00 Sotočja — 18.45 Arsen Dedič za otroke — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansambлом Bratov Avsenik — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.35 Odskočna deska — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu — 22.30 Mikrofona za slovenske pevce zabavne glasbe — 0.05 Nočni program.

SREDA, 4. 5.: 4.30 Poročila — 5.30 Jutranja kronika — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 8.30 Govorimo makedonsko in srbohrvaško — 9.05 Glasbena matineja — 10.05 Rezervirano za ... — 11.05 Ali poznate? — 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji — 12.00 Poročila — Na današnji dan — 12.40 Ob izvrih ljudske glasbene kulture — 14.05 Razmišljamo, ugotavljamo — 14.25 Voščila — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.45 Naš gost — 19.00 Radijski dnevnik — 19.45 Z ansambлом Borisa Franka — 20.00 Glasbeni večer v studiu 13 s Slovenskim oktetom — 22.30 Zimzelene melodije — 0.05 Nočni program.

ČETRTEK, 5. 5.: 4.30 Poročila — 6.10 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Radijska šola — 8.35 Mladina poje — 10.05 Rezervirano za ... — 12.00 Poročila — Na današnji dan — 14.20 Koncert za mlade poslušalce — 18.00 Z ansambлом Janeza Jeršinovca — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 S kitaristom Bojanom Drobežom — 20.00 Četrtno večer domačih pesmi in napevov — 21.05 Literarni večer — 21.45 Lepe melodije — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu — 22.30 Večerna podoknica — 23.15 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba — vmes poročila.

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Strasse 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, telex 42086 sindok a.

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Dravo, Celovec - Barovlje

KROPA -RADIŠE:

Jubilej dvajsetletnega sodelovanja

Prihodnjo soboto in nedeljo bomo na Radišah doživeli prireditve, na kateri bosta Slovensko prosvetno društvo Radiše in KUD „Stane Žagar“ v Kropi praznovala 20-letnico sodelovanja na kulturnem področju. Dve desetletji sicer ni veliko, v kulturnem sodelovanju pa je tu brez dvoma mejnik, pri katerem se je vredno ustaviti, posebno tudi zaradi tega, ker gre za trajno povezavo z matičnim narodom.

Med Radišani in Kroparji dejansko gre za iskreno prijateljstvo, ki je v teh dveh desetletjih postalo še bolj tesno in globoko. To je raz-

vidno tudi iz sicer skromne brošure, ki so jo izdali za to priložnost, vendar je prav iz le-te razvidno, kako je sodelovanje potekalo, saj so kronološko navedena vsa srečanja na Radišah oziroma v Kropi. V brošuri pa so predstavljene tudi Radiše in Kropa tako, da bodo obiskovalci prireditve, ki bosta, prva na Radišah, druga v Kropi, dobili tudi vpogled na življenje in delo v ljudi v obeh krajih, ki sta si zelo različna, prav zaradi tega pa tembolj privlačna. Razumljivo je, da v brošuri prideta do besede tudi predsednika obeh društev Janez

Šmitek in Ludwig Ogris, ki ob tej priložnosti nakazujejo pomen takega sodelovanja, ki v tem letu doživlja že dvajsetletni jubilej. V brošuri je tudi razvidno, da je SPZ bila posrednik za povezavo teh stikov.

Kakor je razvidno iz sporeda se obiskovalcem prireditve v soboto zvečer v kulturnem domu na Radišah obeta kvaliteten kulturni spored, ki bo brez dvoma oplemeniten še s pečatom trajnega prijateljstva. Kot znano bodo pevski zbori pobratenih društev peli pod vodstvom Egiha Gašperšiča in Stanka Wrulicha.

CELOVEC

TEDEN KOROŠKIH SLOVENCEV V GALERIJI HILDEBRAND v Celovcu, Wiesbadnerstr. 3

Prireditelj: Akcija koroških kristjanov za sporazumevanje med narodnostima skupinama, Arbeitskreis Galerie Hildebrand, Evangelisches Bildungswerk, Katoliška prosveta, Mohorjeva

Kraj: galerija Hildebrand v Celovcu
Čas: od 2. do 6. maja 1983 — pričetek vedno ob 19.30 uri

Spored: 2. 5.: 1983: Janko Ferik bere Janka Ferka. Odprtje razstave Karla Vouka; 3. 5. 1983: Dr. France Merkač: „Ich bin mehr Slowene geworden“ — Predstavitelj knjige in razgovor o kolodvorski akciji; 4. 5. 1983: Ravatelj dr. Reginald Vospersnik ob 25-letnici: Pomen Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu; 5. 5. 1983: Dr. Ewald Krainz, Dr. Robert Saxer, Tomaž Ogris, Franz Kukovica: Dvojezična vzgoja — izkušnje iz otroškega vrtca in iz šole; 6. 5. 1983: dr. Janko Zerzer, dr. Anton Leiler, dr. Robert Saxer, Jože Kopeinig, Maria Halmer, dr. Pavel Apovnik, arh. Ernst Hildebrand, Adolf Scherer: Pogovor o galeriji: „Mostovi, ki se jih izogibamo“ — kulturno delo in sporazumevanje v deželi

DIZELMOTORNİK Z ALU-KONSTRUKCIJO

Ob prazniku slovenskih železničarjev 15. aprila, so le-ti izbojevali veliko delovno zmago. Delavci Tovarne Boris Kidrič iz Maribora so motornik z aluminijasto konstrukcijo izdelali in dali v promet prvi dizel, kar je novost med jugoslovanskimi tirnimi vozili. Vlak je dolg 47 metrov, belo-zelene barve in aerodinamične oblike, s hitrostjo 120 km na uro. Sprejme lahko 120 potnikov. Prostor za potnike je v prvih petih vagonih, ki so opremljeni z letalskimi sedeži. Vlak ima tudi kuhinjo, ozvočenje in poseben prostor za poslovne pogovore. Zanimanje za ta novi vlak je veliko, saj je že precej naročil za nadaljnjo proizvodnjo.

Valentin Hartman prejel priznanje OF

Najpomembnejši praznik Slovencev je vsekakor 27. april. Tega dne leta 1941 je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda, ki si je takrat zadala nalogo, da združi vse Slovence v boju proti kar trem fašističnim okupatorjem. Ob tem velikem prazniku so po vsej Sloveniji tja do maja številne prireditve, osrednja pa je bila v torko v Ljubljani, kjer je predsednik predsedstva SRS Viktor Avbelj spregovoril o pomenu Osvobodilne fronte in o trenutni gospodarski situaciji, ki jo je treba rešiti z lastnimi silami in v zupanju v samoupravljalni sistem.

Tudi letos so na tej priložnosti kulturnopolitičnim delavcem podelili zlata priznanja Osvobodilne fronte. Med dvajsetimi prejemniki, katerim je predsednik republike konferenca SZDL Slovenije Franc Šetinc podelil zlata priznanja OF, je bil tudi znani koroški Slovenec Valentin Hartman. Valentin Hartman je to visoko priznanje dobil za „dolgoletno delo v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem“. Odlikovanca poznamo kot enega najvidnejših prosvetašev med koroškimi Slovenci. Lansko leto je praznoval 50-letnico svojega zborovskega delovanja. Leta 1946 je postal centralni zborovodja SPZ. Zaradi zvestobe do svojega ljudstva je bil nacistom trn v peti in zato bil med prvimi na Koroškem, ki ga je Gestapo zasledovala in leta 1941 odgnala v celovške zapore, od tam pa v taborišče smrti Dachau.

Na vsej dolgi, skrbi, težavi in trpljenju polni poti, je Valentin Hartman dosledno izpolnjeval in še izpolnjuje, kar mu je bilo naročeno v zibelko: ljubezen do rodne grude, do narodnega in kulturnega bogastva — naše pesmi.

Valentinu Hartmanu k visokemu odlikovanju iskreno čestitamo.

Klubaši z Dunaja, Gradca in Celovca na 20. aprilskem mitingu v Beogradu

Letošnjega seminarja, ki je trajal od 16.—24. aprila se je udeležilo 21 delegacij iz 13 različnih držav Evrope in bližnjega vzhoda. Seminar je organizirala Zveza socialistične mladine Jugoslavije in univerzitetna konferenca beograjske univerze. Glavni namen tega seminarja je poglobitev dialoga o problemih visokošolskega izobraževanja in svobodna izmenjava informacij in izkušenj posameznih organizacij iz različnih držav. Program je bil zelo pe-

Obiskali smo RT-Beograd študentski oddelek, Rektorat, študentske klube, ZSM Srbije, Titov grob in njegovo rezidenco v Dedinjah ter termoelektrarno v Obrenovacu. Folklorni večer in obisk baleta in narodnem gledališču, disco večer in ogled Beograda so bile nadaljnje točke na tem srečanju. V soboto pa smo se podali s hidrogliserjem po široki Donavi v 200 km oddaljeni Džerdap, kjer so nam pokazali največjo jugoslovansko hidroelektrarno ki je tretja največja v Evropi. Pot nas je vodila mimo Trajanove table iz drugega stoletja in Lepenskega vira, kjer se nahajajo arheološke izkopanine. Zvečer in v prostem času pa smo imeli dovolj možnosti navezati stike s predstavniki številnih organizacij ter se osebno spoznati. Seminar je hitro minil, vrnil pa smo se polno lepih vtisov in novih izkušenj na Koroško.

Mirko Štukelj

I. Iščemo za sezono 1983: pomočnika/co kuharja pomivalno sobarico

II. Mesto Disco-Jockey-a z lastnimi napravami za BAR hotela OBIR, pogoj dela po dogovoru.

HOTEL OBIR - Železna Kapla
tel. 0 42 38 / 381

ster: diskutirali smo o mednarodnem študentskem gibanju, polem o sodelovanju in soodločanju študentov na univerzah ter o socio-ekonomski situaciji študirajočih. Poleg tega smo si ogledali agronomsko fakulteto v Zemunu in naravoslovno fakulteto v Beogradu.

Dajem v najem gostilno. Dobra centralna lega. Možno takojšnje obratovanje. Najemnina po dogovoru.

Interesenti naj se javijo na naslov Slovenskega vestnika, pod šifro „Sredi Podjune“

Kropa-Radiše

1963 — 1983

Prireditelj ob 20-letnici sodelovanja SPD Radiše in KUD Stane Žagar Kropa

v soboto 30. aprila 1983 ob 20. uri v kulturnem domu na Radišah, v nedeljo 1. maja 1983 ob 16. uri v Sindikalnem domu v Kropi.

Prisrčno vabljeni!

Bleščeča spet vabi

Od 1. maja naprej bo planinska postojanka Slovenskega planinskega društva Celovec na Bleščeči „Koča nad Arihovo pečjo“ spet redno odprta ob sobotah (najkasneje od 16. ure naprej), nedeljah in praznikih (do tedaj je bila odprta samo ob nedeljah). Koča ni oskrbovana. V zgoraj omenjenem času ima seveda vsak dostop v kočo in tudi priložnost do uporabe kuhinje. Med tednom, ko ni dežuranja in je koča zaprta, imajo člani Slovenskega planinskega društva možnost obiska koče in bivanja v njej. Ključ dobijo pri gospodarju koče Tončiju Korenu (Irgovina s čevlji) v Šentjakobu v Rožu. Na skupnih ležiščih je pro-

stora za 25 ljudi. Najugodnejši pristop do planinske koče na Bleščeči je z naselja Kopanje/Kopein, do kamor vodi od rožanske magistrale v Zgornjih Borovljah asfaltirana cesta. Na Kopanju je gostilna „Türkenkopf“, ki je znana daleč naokoli po dobri kuhinji. Od tod do planinske koče je še pičlo uro hoda po zlojni gozdni cesti.

Slovenska planinska koča je izhodiščna točka za razne izlete. Na Japo je pičle 4 ure hoda, na 1739 m visoko Komnico 2 uri, na Gračeno 1 uro in do bližnje Arihove peči z lovsko kočo 15 minut.

Slovensko planinsko društvo Celovec

V A B I L O

Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu priredi v nedeljo, dne 15. maja 1983, ob 14.30 uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu

Šolsko akademijo KOROŠKA V PESMI, BESEDI IN SLIKI

Akademijo bodo učenci predvajali tudi v soboto 14. maja 1983, ob 20.00 uri v kino-dvorani na Bistrici v Rožu.

Na sporedu so pevske in instrumentalne točke, telovadni nastopi in recitacije.

Kot gost nastopa Slovensko prosvetno društvo Kočna iz Sveč. Pred in med prireditvijo bomo prodajali ploščo in kaseto gimnazijskih zborov.

Za Odbor šolske skupnosti
na Zvezni gimnaziji za Slovence
rav. dr. Reginald Vospersnik I. r.

ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI SAK : ZRELEC 4:0 (1:0)

Serija zmag nogometnega društva SAK se nadaljuje. V nedeljo so slovenski nogometaši premagali Zrelecane s 4:0 (1:0). V prvem polčasu je bila igra izenačena in je padel samo en gol v obliki enajstmetrovke (Velik). V drugem polčasu pa so SAK-ovci igrali odlično igro in zabili še 3 gole. Zadnji gol je dal tik pred koncem igre (v 88. minuti) Zablantnik Gusti. Dominator nedeljske igre je bil Velik

Slovenski atletski klub vabi na prvenstvene tekme

V soboto 30. aprila 1983
Sinča vas - SAK ob 17.15 uri
Sinča vas, pod 23' - SAK, pod 23' ob 15.30 uri
Igrišče: Sinča vas
V nedeljo 1. maja 1983
Sele mladina - SAK mladina ob 11.00 uri
Igrišče: Sele
Šolarji igrajo ob 15. uri na Košatovem igrišču
Prisrčno vabljeni

Marjan, saj je zabil kar tri gole. Podoben dominator, vendar pri dajanju rumenih kartončkov pa je bil sodnik, ki je imel tokrat slab dan, saj je „razdelil“ kar 11 rumenih kartončkov (opominov).

Razveseljivo pri tej igri je bilo tudi to, da se je zbralo kar mnogo gledalcev in navijačev, kar je dober omen za nadaljnji obisk SAK-ovih iger, ki se zmagovito bližajo srečnemu koncu, da bo SAK postal zmagovalac tega nogometnega turnirja. S 5 točkami prednosti, je skoro že gotovo, da bo SAK v prihodnjem kolu v jeseni že tekmoval in se meril z nogometnimi moštvoma Koroške lige. Čeprav so SAK-

ovci na zmagovitem pohodu, jih kljub temu svarimo, da ne popustijo v svojih prizadevanjih, češ, kdo nam pa še kaj more.

Tudi ostale nogometne skupine SAK-a so bile prejšnjo nedeljo zmagovite. Tako je moštvo „Pod 23“ premagalo svoje sovratnike iz Zrelca s 6:1. Mladina SAK-a je premagala mladino NECA s 7:1, šolarji SAK pa so na hodiškem igrišču premagali šolarje iz Hodiš z 2:0.

Na tabeli vodi SAK s 5 točkami prednosti pred Šmihelom in Treibachom.

TUDI LETOS ŠAHOVSKA INTERLIGA PRIJATELJSTVA

IDRIJA — V Solkanu so se sestali člani izvršnega odbora Primorske šahovske zveze in predstavniki šahovske zveze dežele Furlanije-Juljske krajine in se dogovorili o nadaljnjem sodelovanju šahistov ob meji. Najbolj množično tekmovalno, ki ga načrtujejo v letošnjem tekmovalnem programu, bo vsekakor VI. krog šahovske interlige prijateljstva. Interliga se bo pričela 29. maja 1983 v hotelu „Sabotin“ v Solkanu pri Novi Gorici, ko bo okrog 20 štirinastih ekip Primorske, Furlanije-Juljske krajine in avstrijske Koroške odigralo srečanja prvih 5. kol. Nadaljevanje in zaključek šahovske interlige pa bo 19. junija 1983 v Gorici (Italija). Šahovska interliga bo letos potekala po švicarskem sistemu 9. kol.

Predstavniki obeh šahovskih zvez so se tudi dogovorili o organizaciji šahovskega četverboja osemčlanskih ekip Nove Gorice, Pirana, Poleta iz Trsta in Celovca, ki bo 15. maja 1983 v Celovcu. Prav tako so predstavniki obeh šahovskih zvez sprejeli pobudo, da bi prihodnje leto organizirali močnejši turnir po-

sameznikov, z naslovi šahovskih mojstrov, mojsterskih kandidatov in prvokategorikov Primorske in Furlanije-Juljske krajine ter tako omogočili poleg izmenjave izkušenj na črno-belih poljih tudi napredovanje mladim in perspektivnim šahistom.

Člani izvršnega odbora Primorske šahovske zveze so pregledali letošnje registracije primorskih šahovskih klubov in društev, med katerimi so: Piran, Sečovlje, Izola, Koper, Ilirska Bistrica, Sežana, Nova Gorica, Idrija in Tolmin. Zal tudi letos ni med njimi šahistov Ajdovščine, ki imajo v svojih vrstah nekaj dobrih igralcev, vendar pa manjka takih, ki bi organizacijsko vodili šahovsko društvo „Caven“ Ajdovščina. Kljub nekaj bolj skromnim udeležbam posameznikov in ekip so bila izvedena vsa predvidena tekmovanja v okviru programa PSZ — od pionirskih do članskih — kar pa je vsekakor zaskrbljujoče za kvaliteten dvig primorskega šaha. Zato bodo morali v nekaterih šahovskih klubih na Primorskem večjo pozornost nameniti vzgoji mladih šahistov, obenem pa organizirati še več kvalitetnejših turnirjev posameznikov in ekip.

Silvo Kovač

TRAGIČEN ZAČETEK HRVAŠKE ALPINISTIČNE ODPRAVE MANASLU 83

Iz Katmanduja glavnega mesta himalajske države Nepal je prišla žalostna vest, da je plaz zasul trojico jugoslovanskih alpinistov, članov hrvaške alpinistične odprave na 8156 m visoki Manaslu.

V hrvaški alpinistični odpravi sta tudi dva Slovence — Jernej Zaplotnik-Nejc in Viki Grošelj. Nesreča se je zgodila na 4400 m višine pri vzponu proti drugemu taboru (5300 m).

Tedaj se je odrgal plaz in zasul trojico alpinistov — Nejc Zaplotnik, Anteja Bučana, ki ga še niso našli in Srečka Gregova, ki je bil lažje ranjen in so ga z helikopterjem prepepeljali v bolnišnico v Katmandu.

31-letni Nejc Zaplotnik iz Kranja in znani pisec avtobiografske knjige POT je bil eden vodilnih jugoslovanskih alpinistov in sodil v vrh svetovnega alpinizma. Bil je med šestnajsterico alpinistov na svetu, ki se je povzpela na tri osemtisoočke. Tako se je Zaplotnik leta 1975 povzpel na Makalu, 1977. leta na Hidden Peak, leta 1979 na Mount Everest, pri tem so bile vse tri njegove smeri prvenstvene. Nejc Zaplotnik je bil odlični alpinist, ki je imel za seboj nad 350 tur, med njimi številne prvenstvene. Bil je tudi inštruktor gorskih vodnikov v Nepalju, kjer so Jugoslavlani pred leti postavili alpinistično šolo za Nepalske alpiniste oz. gorske vodnike.

To je prvi primer, da se je pri plezanju v Himalaji smrtno ponesrečil kak jugoslovanski alpinist.

Hrvaška alpinistična odprava „Manaslu 83“, o kateri smo poročali že v prejšnji številki našega lista, vodi Splečan Vinko Marovič, njegov namestnik pa je Stipe Božić, ki je leta 1979 bil na Mount Everestu. Tragična nesreča, ki je doletela ravno najbolj večjega alpinista te odprave, je velik udarec, ki bo po vsej verjetnosti imel posledice pri nadaljnjem prodiranju odprave.

Dežurniki planinske postojanke „Koča nad Arihovo pečjo“ so pred meseci prejeli kot priznanje za požrtvovalno delo Zaplotnikovo knjigo POT, kar pomeni, da dobro poznajo tega velikega simpatičnega alpinista, katerega tragična smrt je vse globoko prizadela.